

# zelena dežela

št. 196 / april 2026

Glasilo Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije



# Zaradi cen in novih tehnologij pridelave je potreben nov pristop k gospodarjenju z dušikom

Pri klasičnem gnojenju z granuliranimi dušičnimi gnojili in gnojevko se zaradi izpiranja in izhlapevanja v povprečju izkoristi le okrog 60 % dušika.

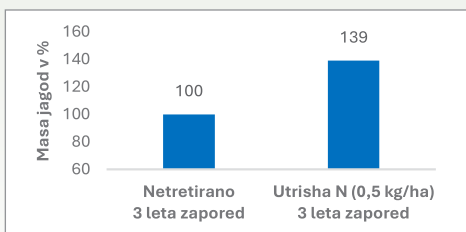
Zato moramo tako dodan dušik stabilizirati oz. uporabiti inhibitor nitrifikacije **N-Lock™ SUPER**, ki predstavlja standard med inhibitorji nitrifikacije. **N-Lock™ SUPER** v odmerku 1,7 L/ha **zadrži dušik** v območju korenin tudi **8 tednov dalj časa**.

Naslednje je **vezanje dušika iz zraka**. V ta namen uporabimo **Utrisha®N**, gnojilo in biostimulator, ki s pomočjo metilobakterij omogoča rastlinam vezavo dušika iz zraka in zmanjšuje škodo negativnega delovanja UV žarkov. **Žita lahko vežejo iz zraka do 40 kg N/ha, koruza do 80 kg N/ha, vinska trta in sadno drevje do 30 kg N/ha ...**

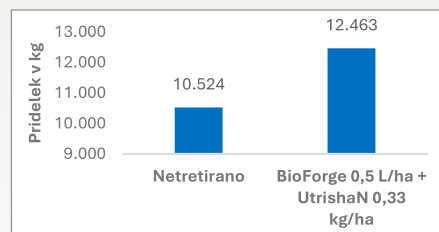
**Za hitro posredovanje** pred, med ali pa takoj po stresnih razmerah pa uporabimo gnojilo in biostimulator **BioForge®**. Vsebuje N, K, Co in Mo. **Povečuje odpornost na stresne razmere**. Uporabljamo ga lahko skozi celo rastno sezono.

## Praktični nasveti uporabe

Koruza in soja:	<b>BioForge® 0,5 L/ha + Utrisha®N 0,33 kg/ha</b> od 4. do 5. lista. Pri koruzi se v tem obdobju formira velikost storža, pri soji med drugim spodbudimo nastajanje rhibozium gomoljčkov, ...
Žita:	<b>BioForge® 0,5 L/ha + Utrisha®N 0,33 kg/ha</b> spomladi skupaj s herbicidom in <b>BioForge® 0,5 L/ha</b> skupaj s fungicidom v klas (priporočamo Verben) ali <b>BioForge® 2 x 0,5 L/ha</b> , najenostavneje vedno skupaj s fungicidom.
Krompir:	<b>BioForge® 0,5 L/ha + Utrisha®N 0,33 kg/ha</b> , ko cima prekrije polovico poršine tal.
Vinska trta in sadno drevje:	<b>BioForge® 0,5 L/ha + Utrisha®N 0,33 kg/ha</b> ali <b>Utrisha®N 0,5 kg/ha</b> kmalu po cvetenju.



Vpliv Utrisha®N na povečanje listja in pridelka vinske trte v sušnih razmerah, (levo netretirano, desno Utrisha®N)



Povečanje pridelka koruze (kg/ha) v sušnih razmerah

## Uporaba Utrisha®N JE dovoljena tudi v ekološki pridelavi!



Kako in klub in do bonitet:

Ob nakupu od 4 do 7 vreč Pioneer koruze prejmete v vseh večjih poslovalnicah zadrug ali kmetijskih trgovin Pioneer kapo. Ob nakupu vsaj 8 vreč pošljite, najpozneje do 31.07.2026, na naš naslov spodaj, račun o nakupu koruze (to je lahko kopija računa z žigom trgovine) kjer mora biti razviden vaš naslov in nagrada je vaša. Vsaka kmetija prejme le en brezrokavnik, ne glede na število poslanih računov. Število paketov je omejeno. Tisti, ki pa kupite vsaj 16 vreč in ste upravičeni do posebnega popusta, boste prejeli vrednost količinskega popusta na vaš TR račun, ki ga navedete na računu.



**dr. Jože Podgoršek,**  
predsednik KGZS

## Kolofon

### Zelena dežela št. 196, april 2026

Zelena dežela je glasilo Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije, ki izhaja šestkrat letno in je za člane KGZS brezplačno.

**Uredništvo:** KGZS – Zelena dežela, Gospodinjina ulica 6, 1000 Ljubljana  
tel.: 01 513 66 40  
e-pošta: zelena.dezela@kgzs.si  
splet: www.kgzs.si

**Odgovorni urednik:** Robert Peklaj

**Novinar:** Marjan Papež

**Fotografija na naslovnici:**

Jerneja Golob

**Grafično oblikovanje in prelom:**

Jana Janko Škrbec, Studio HTZ

**Jezikovni pregled:** Alenka Šalej

**Fotografije:** arhiv KGZS

(če ni drugače navedeno)

**Tisk:** Salomon, d.o.o.

**Naklada:** 102.000 izvodov

ISSN 1581-9027

spletna izdaja ISSN 2536-2119



## Kmetijstvo na robu – čas je za dejanja, ne le obljube

Slovensko kmetijstvo se nahaja v enem najtežjih obdobjih zadnjih desetletij. Medtem ko se narava prebuja in nas kliče na polja, se kmečke družine soočajo z nevarnim zapiranjem »škarij« ekonomičnosti, ki ogroža sam obstoj tradicionalne kmetije. Na Kmetijsko-gozdarski zbornici Slovenije (KGZS) z zaskrbljenostjo spremljamo razmere, v katerih stroški pridelave strmo naraščajo, odkupne cene pa nerazumno padajo.

Trenutna situacija v sektorju mleka, v katerem so cene v pol leta upadle za več kot četrtino, in prašičereji, v kateri beležimo najnižje cene v zadnjih osmih letih, je nevzdržna. Kmetje nismo tisti, ki določamo maloprodajne cene, smo pa prvi, ki nosimo breme tržnih nihanj. K temu moramo prišteti še nevzdržen skok cen energentov – kmečka nafta se je od januarja podražila za 47 odstotkov, cene gnojil pa so zrastle tudi do 43 odstotkov. Nedopustno je, da ste se kmetje sredi ključne spomladanske sezone soočali s praznimi bencinskimi servisi in omejitvami točenja, kar je neposredno ogrozilo letošnjo letino.

KGZS v tem kritičnem času ni in ne bo tiho. Naš glas je jasen in intenziven v vseh ključnih medijih, v katerih nenehno opozarjamo na stiske kmetov in pomanjkljiv dialog aktualne vlade. Od vlade zahtevamo takojšnje in konkretne ukrepe:

- **Nujno finančno pomoč** zaradi rekordnih podražitev energentov in gnojil po vzoru iz leta 2022.

- **Takojšnje izplačilo sredstev** skupne kmetijske politike za zagotovitev nujne likvidnosti.
- **Stabilizacijo oskrbe z gorivom** in sistemsko ureditev t. i. kmečke nafte.
- **Zaščito domače pridelave** z večjim deležem slovenskih proizvodov na trgovskih policah in stabilnim odkupom.

Kmetijstvo je strateška kritična infrastruktura države. Na KGZS bomo še naprej izvajali pritisk na odločevalce, hkrati pa vam, članom zbornice, nudili vso potrebno strokovno, pravno in socialno podporo na terenu. Ne smemo dovoliti, da bi nerazumni ukrepi in tržna nestabilnost ugasnili še kakšno kmetijo, saj bi s tem izgubili ne le hrano, temveč tudi slovensko podeželje in svojo identiteto.

Pred nami je politično zahtevno obdobje. Zaradi kriznih razmer v kmetijstvu lahko le upamo, da bodo izvoljene stranke v Državni zbor RS razumele pomen močnih kmetijsko-prehranskih sistemov in da bo nova vlada razumela kmetijstvo kot strateško panogo. Panogo, v kateri se nobenih sprememb ne dela brez stroke in kmetov. Na zbornici bomo tudi v bodoče jasen zagovornik slovenskih kmetov in lastnikov gozdov, upamo le, da bomo tudi bolj slišani, kot smo bili sedaj.

Ostanimo povezani in vztrajni.

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

**Bodite obveščeni o delu KGZS na našem Facebook in Instagram profilu!**

[www.facebook.com/zbornicaKGZS](https://www.facebook.com/zbornicaKGZS)  
[www.instagram.com/kgzs\\_zbornica](https://www.instagram.com/kgzs_zbornica)

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

**Bodite obveščeni o delu KGZS in novostih na naši spletni strani!**

Prijavite se na e-novice:  
**[www.kgzs.si/prijava-enovice](http://www.kgzs.si/prijava-enovice)**

**KAKO DO INFORMACIJ NA KGZS****SPLOŠNE INFORMACIJE**

Tel.: 01 513 66 00, e-naslov: kgzs@kgzs.si, www.kgzs.si

**UREDNIŠTVO ZELENE DEŽELE**

Tel.: 01 513 66 40, e-naslov: zelena.dezela@kgzs.si

**NEKATERI POMEMBNEJŠI DOGODKI V PRIHODNIH MESECIH**

KDAJ	KAJ / KJE
22. do 24. 5.	Dobrote slovenskih kmetij, Ptuj
16. do 21. 5.	Kmetijski sejem, Novi Sad

**NEKATERI POMEMBNI ROKI**

DO KDAJ	KAJ
15. 5. 2026	Rok za oddajo zbirnih vlog (ni zamudnega roka!)
9. 7. 2026	Javni razpis za intervencijo IRP30 medgeneracijski prenos znanja za leto 2026
9. 7. 2026	Javni razpis za intervencijo IRP24 podpora za vzpostavitev gospodarstev mladih kmetov za leto 2026
31. 7. 2026	Čebelarški razpisi: nakup čebelarške opreme; izdelava satnic; sofinanciranje sadik medovitih rastlin, sofinanciranje zdravil, izdelava satnic, vzdrževanje pašnih redov, vzdrževanje čebelnjakov za prenos znanja

**VSEBINA**

Zbral: Ma. P.

**NE PREZRITE**

- 5 Vpis neprijavljenih vinogradov
- 5 Poziv k naročanju vlagateljev za izpolnitev zbirnih vlog za leto 2026

**NA KRATKO**

- 6 Aktivnosti zbornice in pomembni dogodki

**V SREDIŠČU**

- 9 Slovensko vrtnarstvo pred izzivi
- 10 Pridelava semena za lastne potrebe
- 11 Semafor invazivk - za odgovorno izbiro okrasnih rastlin
- 12 Pomen zelišč v pridelavi zelenjave
- 13 Pridelava in predelava zelišč
- 14 Kadmij v tleh: kako zaščititi pridelke
- 16 Vpliv kakovosti vode na učinkovitost FFS

**ZASTOPANJE**

- 17 Politične stranke: kmetijstvo bo ena od prioritet
- 18 Slovenski kmet mora biti konkurenčen
- 19 Treba se je znati po svoje
- 22 Težave agrarnih skupnosti v Sloveniji
- 23 Nova evropska strokovna skupina za diverzifikacijo kmetij

**SVETOVANJE**

- 24 Stranski produkti v primarni pridelavi kot izziv in priložnost
- 25 Vetrolom - nevidna škoda, ki jo lubadar že vidi
- 26 Srečanje rejcev perutnine Slovenije - Iz prakse za prakso
- 28 Nova orodja za učinkovitejše reševanje škode po divjadi

**IZ NAŠIH ZAVODOV**

- 29 Projekt Circular Rainbow: trajnostno ribogojstvo brez meja
- 30 Z barjanske ravnice na Idrijske Krnice

**MNENJA**

- 31 Prostorsko načrtovanje podeželja - izziv za slovensko kmetijstvo

**ZGLEDI VLEČEJO**

- 32 Vrtnarstvu zapisan od malih nog

**PROMOCIJA**

- 34 Ne smeš preveč pričakovati, potem je vedno dobro
- 35 Teden turističnih kmetij
- 36 MOS 2026: Mednarodni sejem priložnosti in sodelovanja odpira nova vrata gospodarstvu
- 37 6. Slovenski podeželski parlament: skupaj oblikujemo prihodnost podeželja
- 38 Predavanje in seminar z Juanom Martinom Richterjem na Posestvu Podgrad
- 38 Vabilo na 2. srečanje članov biodinamičnih društev Slovenije
- 39 Priložnost za kmetije: sejem Narava-zdravje 2026

**ZA KRATEK ČAS**

- 39 Steinerjev uvid in zgodovinsko poslanstvo biodinamike
- 40 Mednarodno leto kmetič

## Vpis neprijavljenih vinogradov

Vinogradnike, ki imajo vinograde, ki niso vpisani v Register kmetijskih gospodarstev, pozivamo, da se čim prej zglasijo na upravnih enotah, na katerih lahko uredijo vpis neprijavljenih vinogradov, saj novi Zakon o vinu omogoča navedeni vpis brez sankcij v enem letu od uveljavitve.

Zakon o vinu (UL RS 16/2026) je začel veljati 14. marca 2026, v skladu s 44. členom je v enem letu od uveljavitve zakona možnost vpisa nevpisanih vinogradov v Register kmetijskih gospodarstev (RKG). Gre za vinograde, ki nimajo GERK-a, in jih je mogoče brez sankcij »legalizirati« – prijaviti v RKG, z navedbo dejanskega stanja (lokacije, velikosti, sadilnega materiala, dejanskega leta zasaditve ...). Po preteku enoletnega obdobja izredni vpis tako ne bo več mogoč.

## Poziv k naročanju vlagateljev za izpolnitev zbirnih vlog za leto 2026

Kampanja za oddajo zbirnih vlog za intervencije skupne kmetijske politike za leto 2026 poteka že od začetka marca in se nadaljuje v ustaljenem ritmu. Tudi letos pri oddaji vlog ne beležimo večjih težav ali zastojev, kar je rezultat dobrega sodelovanja med vlagatelji in kmetijskimi svetovalci ter skrbnega načrtovanja dela v okviru Javne službe kmetijskega svetovanja pri KGZS.

Ker je število upravičencev, ki potrebujejo strokovno pomoč pri izpolnjevanju in oddaji zahtevkov, iz leta v leto večje, si na KGZS prizadevamo, da se delo čim bolj enakomerno razporedi skozi celotno obdobje kampanje. S tem se izognemo preobremenitvam v zadnjih tednih ter zagotovimo kakovostno in natančno izpolnjevanje vlog, kar je v interesu vseh vlagateljev.

Zato pozivamo vse, ki boste za oddajo zbirne vloge za leto 2026 potrebovali pomoč kmetijskega svetovalca, da se za termin izpolnjevanja zahtevkov naročite čim prej. Poziv velja predvsem za tiste, ki termina še nimate dogovorjenega. Z zgodnjim naročanjem omogočite boljšo organizacijo dela, hkrati pa si zagotovite dovolj časa za pripravo potrebne dokumentacije in morebitna dodatna pojasnila.

**Rok za oddajo zbirnih vlog z zahtevki za leto 2026 je 15. maj 2026. Zamudnega roka za oddajo zahtevkov letos ni, zato pravočasna oddaja vloge ostaja ključnega pomena.**

Vsem vlagateljem se zahvaljujemo za razumevanje in sodelovanje ter želimo uspešno kampanjo 2026.



# 37. FESTIVAL DOBROTE SLOVENSKIH KMETIJ

22.–24. 5. 2026, Minoritski samostan Ptuj



# Aktivnosti zbornice in pomembni dogodki

*Pregled dejavnosti zbornice in pomembnih dogodkov, povezanih s kmetijstvom*

## ANKETA O PAŠNIH OBMOČJIH

V okviru evropskega projekta DIGI-Rangeland vas KGZS vabi k sodelovanju pri kratki spletni anketi, namenjeni zbiranju mnenj in opažanj o pašnih območjih.

Anketa je namenjena tako organizacijam kot tudi posameznikom, ki so s pašnimi območji povezani posredno – na primer z rekreacije, varstvom narave, turizmom ali drugimi dejavnostmi. Zanima nas vaše mnenje, izkušnje in opažanja, ne glede na to, ali delujete v okviru organizacije ali kot posameznik.

Projekt DIGI-Rangeland povezuje strokovnjake in udeležence iz 11 evropskih držav z namenom izboljšanja upravljanja pašnikov in živinoreje z uporabo digitalnih tehnologij. Poseben poudarek namenjamo trajnostnemu razvoju pašnih območij, dobrobiti živali in tudi krepitvi sodelovanja ter boljši komunikaciji med kmetijstvom in turizmom, saj so ta območja pomemben prostor sobivanja različnih dejavnosti.

Z anketo želimo pridobiti vpogled v to, kako doživljate pašna območja, s kakšnimi izzivi se po vašem mnenju soočajo ter kaj bi bilo po vašem mnenju treba izboljšati.

Vaše mnenje je za nas izjemno pomembno, saj bo prispevalo k oblikovanju rešitev, ki bodo bolj usklajene s potrebami prostora in vseh njegovih uporabnikov.

Anketa je kratka in vam bo vzela le nekaj minut, odprta pa bo 30 dni: <https://digirangeland.eu/sl/>, zato bomo veseli, če jo izpolnite in jo delite tudi s svojimi sodelavci in znanci, saj nam bo širši odziv omogočil boljši vpogled v stanje na terenu.

## IZDAJA ODLOČB ZA POVRAČILO STROŠKOV USPOSABLJANJA ZA KASTRACIJO PUJSKOV

Agencija za kmetijske trge in razvoj podeželja bo upravičencem, ki izpolnjujejo vse pogoje iz Odloka o pomoči za kastracijo pujskov do sedmega dneva starosti, na osnovi podatkov iz uradnih evidenc po uradni dolžnosti izdala odločbe o dodelitvi pomoči.

### Pogoji za pridobitev pomoči

V skladu s 15. in 18. členom Odloka mora nosilec kmetijskega gospodarstva na dan izdaje potrdila o uspešno opravljenem usposabljanju izpolnjevati naslednje pogoje:

- ima enega ali več prašičerejskih obratov, vpisanih v evidenco obratov (evidenca imetnikov rejnih živali), ter ima v centralnem registru prašičev vpisano vsaj eno plemensko svinjo ali plemensko mladico;
- je uspešno opravil usposabljanje iz prvega odstavka 16. člena Odloka;
- nima neporavnanih zapadlih davčnih in nedavčnih denarnih obveznosti, ki presegajo 50 evrov;
- je imetnik transakcijskega računa v skladu z zakonom, ki ureja kmetijstvo.

Pomoč se lahko dodeli največ eni osebi na posameznem kmetijskem gospodarstvu, ki je vpisana v register kmetijskih gospodarstev kot nosilec ali član. Če se je usposabljanja udeležil član KG, se pomoč izplača nosilcu.

### Prvi seznam udeležencev že prejet

Z Veterinarske fakultete je Agencija prejela prvi seznam udeležencev, ki so uspešno opravili vse obveznosti in prejeli potrdilo o opravljenem usposabljanju.

Višina povračila stroškov znaša 400,00 evrov (brez DDV) na nosilca kmetijskega gospodarstva. Agencija je po petem odstavku 313. člena Zakona o davčnem postopku in 70. členom Zakona o dohodnini dolžna izračunati in odtegniti akontacijo dohodnine kot davčni odtegljaj (od davčne osnove, kadar posamezno izplačilo presega 200 evrov).

Prvi paket odločb bo izdan predvidoma sredi aprila.

## KGZS POZIVA K NUJNI DRŽAVNI POMOČI ZARADI REKORDNIH PODRAŽITEV CEN NAFTE

Kmetijsko-gozdarska zbornica Slovenije (KGZS) opozarja, da se je kmečka nafta podražila bistveno bolj, kot je napovedovala vlada, kar dodatno zaostruje že tako težak ekonomski položaj slovenskih kmetij. KGZS je zato na vlado naslovila zahtevo, da v najkrajšem možnem času sprejme ustrezen odlok, katerega namen bo povračilo dodatnih nepredvidenih stroškov, ki jih imajo nosilci kmetijskih gospodarstev zaradi izrednega povišanja cen energentov in mineralnih gnojil.

Kmečka nafta (kurilno olje za pogon kmetijske mehanizacije) se je – kljub predhodnim zagotovilom pristojnih ministrstev o zmernejšem dvigu cen – od 25. januarja letos zvišala kar za 33 odstotkov, medtem ko je bila rast cen bencina v istem obdobju 14-odstotna, dizla pa 20-odstotna. To predstavlja težko obvladljiv stroškovni šok za sektor.

»Gre za občutno večji skok kot pri drugih gorivih, čeprav je kmečka nafta v osnovi enaka dizlu, le da je označena z barvilom,« je poudaril predsednik KGZS dr. Jože Podgoršek. Po oceni zbornice takšna cenovna politika neposredno ogroža izvajanje ključnih spomladanskih kmetijskih opravil.

### Nevarno zapiranje 'škarij' ekonomičnosti

Kmetijstvo se trenutno sooča z izrazitim pritiskom na obeh straneh. Cene gnojil so se od decembra zvišale tudi do 40 odstotkov, pri čemer se je dušikovo gnojilo Urea podražilo za 43 odstotkov, KAN pa za 21 odstotkov. Na drugi strani odkupne cene kmetijskih pridelkov upadajo – cena mleka se je od oktobra 2025 znižala za približno 25 odstotkov (s 53 na 40 centov), v prašičereji pa beležijo najnižje cene v zadnjih osmih letih.

»Ekonomika kmetij se hitro slabša – stroški naraščajo, odkupne cene pa padajo, pri čemer se to v maloprodajnih cenah pogosto sploh ne odraža,« opozarja Podgoršek.

### Poziv k takojšnjemu ukrepanju države

KGZS predlaga uvedbo nujne državne pomoči po vzoru leta 2022. Predlagani model predvideva poenostavljeno izplačilo pomoči na hektar obdelovalnih površin (njiv, travnikov in trajnih nasadov), kar bi omogočilo hitro in administrativno nezahtevno izvedbo, saj država že ima na voljo vse potrebne podatke.

Zbornica ob tem poziva tudi k pospešitvi izplačil ukrepov skupne kmetijske politike (SKP), da bi kmetje čim prej prišli do tekočinskih sredstev, ter k stabilizaciji oskrbe z energenti, saj so v zadnjih tednih kmetje že imeli težave pri dobavi kmečke nafte zaradi povečanega povpraševanja gospodinjestev po kurilnem olju.

KGZS poudarja, da kmetijstvo predstavlja strateško dejavnost države, zato si Slovenija ne more privoščiti tveganja, ki bi lahko oslabilo domačo pridelavo hrane. Brez pravočasnega odziva obstaja resna nevarnost dodatnega padca proizvodnje, povečanja uvozne odvisnosti in dolgoročnega ogrožanja prehranske varnosti države.

Kmetijsko-gozdarska zbornica Slovenije zato pričakuje hiter odziv vlade in konkretne ukrepe za zaščito slovenskih kmetov ter stabilnosti prehranskega sistema.

### Več slovenske hrane v trgovinah

Zaradi negotovih razmer v mednarodni logistiki, ki ni več samoumevna, KGZS naslavlja jasen poziv slovenskim trgovcem. Zbornica predlaga, da trgovske verige na svojih policah povečajo delež in količine hrane slovenskega porekla ter se k temu tudi javno zavežejo.

Takšen pristop bi imel pomembne pozitivne učinke za celotno prehransko verigo. Stabilen in predvidljiv odkup bi kmetom omogočil boljše načrtovanje pridelave, racionalnejšo uporabo virov in zato stabilnejše prihodke. Hkrati bi se z zmanjšanjem nihanj pri odkupu zmanjšale izgube in količine zavržene hrane na kmetijah. Na ravni potrošnikov pa bi večja stabilnost v verigi pomenila tudi stabilnejše maloprodajne cene hrane in manjšo izpostavljenost nenadnim podražitvam.

## GOZDOVI SO TEMELJ ZDRAVEGA GOSPODARSTVA

**Ob Mednarodnem dnevu gozdov, ki ga FAO letos posveča temi Gozdovi in gospodarstvo, lastniki gozdov poudarjamo, da so slovenski gozdovi v času gospodarske negotovosti naš najpomembnejši strateški vir za razvoj sodobne bioekonomske. Hkrati predstavljajo največji obnovljivi vir energije v državi – z lesom se ogreva skoraj tretjina slovenskih gospodinjestev.**

Gozdno-lesni sektor danes zagotavlja več kot 25.000 delovnih mest in predstavlja stabilno jedro primarnega gospodarstva. S povečanjem domače predelave lesa in lesne biomase bi lahko ustvarili še tisoče novih zelenih delovnih mest ter okrepili vse druge koristi, ki jih gozdovi prinašajo družbi. Zato lastniki gozdov pozivamo k sistemskim spremembam v gozdno-lesni verigi in k spodbujanju rabe lesne biomase v manjših sistemih daljinskega ogrevanja.

### Za večji izkoristek

Čeprav so slovenski gozdovi izjemno produktivni, v zadnjih 30 letih izkoriščamo le dobro polovico njihovega letnega prirastka. Zato predlagamo dvig domače predelave lesa za dodatni 1 milijon m<sup>3</sup> ter uporabo dodatnih 0,5 milijona m<sup>3</sup> manjvredne lesne biomase za ogrevanje. To predstavlja energijski ekvivalent približno 100.000 ton kurilnega olja. Takšen načrt je trajnostno povsem izvedljiv, saj letni prirastek slovenskih gozdov znaša okoli 9 milijonov m<sup>3</sup>. S tem bi zmanjšali izvoz nepredelanega lesa, povečali dodano vrednost doma in okrepili vitalnost podeželja.

V času zaostrenih geopolitičnih razmer, motenj v dobavnih verigah in visokih cen energentov gozdovi niso le »kmetova banka«, temveč edini zanesljiv vir energije, ki ga lahko dolgoročno shranimo na svojem pragu. Les iz domačih gozdov pomeni za številna gospodinjestva na podeželju resnično energetska neodvisnost in zaščito pred druginjo.

### Večnamembnost gozdov

Aktivno in strokovno gospodarjenje z gozdovi prinaša številne sinergijske učinke in povečuje njihovo odpornost na podnebne spremembe. Ob tem pa opozarjamo, da splošni ukrepi obnove narave ne smejo posegati v vse gozdove enotno. Izvajati jih je smiselno le tam, kjer so nujni za dolgoročni obstoj zavarovanih vrst. Z uravnoteženjem ciljev varstva narave lahko gozdovi ostanejo hkrati gospodarska priložnost, življenjski prostor številnih vrst ter prostor za rekreacijo in zeleni turizem.

Slovenski gozdovi in gozdno-lesni sektor sta naša varna prihodnost in eden ključnih stebrov nacionalnega gospodarstva.

## SLAVICA GROBELNIK - NOVA PREDSEDNICA ZDRUŽENJA TURISTIČNIH KMETIJ SLOVENIJE

**Sredi marca je v restavraciji Šobec potekalo 26. srečanje članov Zdrženja turističnih kmetij Slovenije (ZTKS), na katerem se je zbralo več kot 130 udeležencev. Člani združenja so za novo predsednico potrdili magistro agrarne ekonomike Slavico Grobelnik. Za usmeritev dela je izpostavila nujnost medgeneracijskega povezovanja in zagotavljanja strokovnega delovanja ZTKS kot kompetentnega sogovornika ostalim ustanovam.**

»V Sloveniji je trenutno 182.000 turističnih ležišč, od tega jih je le 3,5 % na turističnih kmetijah. Morda se to sliši malo, a na mnogih območjih prav ti trije odstotki pomenijo razliko med turistično ponudbo in turistično praznino. Turizem na kmetiji sloni na ljudeh, članih kmečke družine, ki jim kmetijstvo pomeni način življenja. Ta dejavnost ni romantična kulisa, ampak zahtevno delo izjemnih posameznikov, ki ohranjajo urejeno krajino, tradicionalne šege in kulinariko ter živo podeželje. Za obstoj turistične dejavnosti na kmetijah so nujno razumljivi zakoni in medsebojno sodelovanje, česar se na Kmetijsko-gozdarski zbornici Slovenije dobro zavedamo. Skupaj z Zdrženjem turističnih kmetij, člani združenja in strokovnjaki JSKS se zavzemamo za pogoje, ki kmetijam omogočajo razvoj. Živimo v času, ki zahtevajo medsebojno sodelovanje, usklajenost in odprt dialog. Sodelovanje, ki ni več izbira, je pogoj za obstoj,« pravi predsednik Kmetijsko-gozdarske zbornice Slovenije dr. Jože Podgoršek.

## OBNOVA GOZDNOGOSPODARSKIH NAČRTOV 2027

Zavod za gozdove Slovenije (ZGS) je v skladu z 61. členom Pravilnika o gospodarjenju gozdov in upravljanju divjadi objavil javni poziv za zbiranje pobud, s katerim vabi lastnike gozdov in širšo javnost, da sodelujejo pri pripravi obnovljenih gozdnogospodarskih načrtov (GGN), ki bodo v obnovo vključeni leta 2027.

ZGS vsako leto obnovi gozdnogospodarske načrte za približno eno desetino Slovenije. Leta 2027 bo obnovljenih 25 gozdnogospodarskih načrtov, ki bodo veljali za naslednjih deset let.

### KGZS poziva lastnike gozdov k aktivnemu sodelovanju

Na Kmetijsko-gozdarski zbornici Slovenije poudarjamo, da je sodelovanje lastnikov gozdov pri pripravi načrtov izjemno pomembno. Le z aktivnim vključevanjem lahko lastniki zagotovijo, da bodo načrti odražali dejanske razmere na terenu, njihove potrebe ter izzive, s katerimi se srečujejo pri gospodarjenju.

Zato lastnike pozivamo, da v čim večjem številu oddajo svoje pobude in predloge.

### Na kaj naj bodo lastniki posebej pozorni

Pri oddaji pobud priporočamo, da lastniki izpostavijo predvsem:

- spremembe gozdnih površin (gozdna maska) in vključevanje zaraščajočih površin v gozd,
- območja, predvidena za gradnjo ali obnovo gozdnih prometnic,
- predloge o sečnji in negi gozdov,
- težave pri obnovi gozdov, zlasti zaradi vpliva divjadi,
- težave zaradi rekreacije in drugih obiskov v gozdu (kolesarskih poti, vožnje z motornimi vozili ipd.),
- opozorila na erozijo, plazove ali poškodovane gozdove,
- omejitve pri gospodarjenju zaradi poudarjenih funkcij gozda.

Vsaka pobuda, ki odraža stanje na terenu, pomaga oblikovati bolj realne, izvedljive in strokovno utemeljene načrte.

### Rok in način oddaje pobud

Pobude in predlogi se zbirajo med:

1. marcem 2026 in 31. majem 2026

Oddajo je mogoče opraviti s spletnim obrazcem ZGS na naslednji povezavi:

<https://www.zgs.si/delovna-podrocja/gozdnogospodarsko-nacrtovanje/zbiranje-pobud/zbiranje-pobud-v-le-tu-2025>

## PRVI SEMAFOR INVAZIVNOSTI

Slovenija je dobila prvi strokovno in medsektorsko usklajen semafor invazivnosti okrasnih rastlin, ki potrornikom, vrtnarjem, občinam in načrtovalcem zelenih površin omogoča enostavnejšo in odgovorno izbiro rastlin.

Okrasne invazivke so tujerodne rastline, ki se z vrto in

javnih zasaditev nenadzorovano širijo v naravo – v gozdove, na kmetijske površine in ob vodotoke, kjer povzročajo škodo naravi in gospodarstvu ter vplivajo na zdravje ljudi. Čeprav so pogosto priljubljene zaradi svojega videza, lahko dolgoročno predstavljajo resno tveganje za naravo in njeno pestrost.

Prvi usklajeni semafor invazivnosti prinaša jasen in pregleden sistem razvrščanja rastlin glede na stopnjo tveganja njihove invazivnosti. Oblikovan je bil v soglasju ključnih udeležencev ter vsakomur omogoča hitro prepoznavo varnih izbir za vrt ali javni prostor in tistih rastlin, ki se jim je smiselno izogniti.

### Semafor invazivnosti je velik korak k boljšemu poznavanju invazivnih okrasnih rastlin

Projektni partnerji LIFE OrnamentalIAS, ki povezujejo raziskovalce in praktike za zmanjševanje prisotnosti in negativnih vplivov okrasnih invazivk, so na osnovi analize 300 najbolj prodajanih okrasnih rastlin pripravili oceno tveganja invazivnosti. Razvrstili so jih v tri sezname: črni seznam predstavlja okrasne rastline, ki jih zaradi invazivnosti odsvetujemo, oranžni seznam predstavlja okrasne rastline, pri katerih moramo biti pazljivi, da se ne razširijo v naravo, saj je velika verjetnost, da postanejo invazivne, beli seznam pa predstavlja priporočene okrasne rastline, ki nimajo negativnih vplivov na naravo.

### Spoštovanje semaforja invazivnosti je odraz strokovnosti in odgovornosti vrtnarjev in urejevalcev zelenih površin

Igor Škerbot, specialist za vrtnarstvo in poljedelstvo na Kmetijsko-gozdarskem zavodu Celje, poudarja, da je semafor invazivnosti okrasnih rastlin pomembna dopolnitev seznama tujerodnih rastlin z invazivnim potencialom, ki so vključene v uredbo o pogojenosti (nekoč navzkrižni skladnosti) za kmetijska gospodarstva, ki uveljavljajo plačila iz ukrepov za razvoj podeželja npr. neposrednih plačil: »Kmetje se v največji meri srečujemo s posledicami invazivk, ki se hitro in nenadzorovano širijo na kmetijska in gozdna zemljišča. Tu se kljub ukrepom potem razrašajo in kmetijskim gospodarstvom povzročajo dodatne stroške v pridelavi kmetijskih rastlin. Odstranjevanje je zahtevno, dolgotrajno in povzroča finančno škodo. Zato je semafor invazivnosti okrasnih rastlin pomemben korak k temu, da bomo v kmetijstvu bolje preprečevali širitev invazivk iz okrasnega vrtnarstva.«

## KMEČKI SIRARJI IMAJO NOVO VODSTVO

V nedeljo, 8. marca 2026, je v Zatoľminu potekal 27. občni zbor Združenja kmečkih sirarjev Slovenije (ZKSS), na katerem so člani združenja izvolili novo vodstvo. Kot ponavadi so se tudi letos najprej odpravili na ogled kmetije in sirarne. Tokrat so se podali na hribovsko kmetijo Pri Lovrču v Čadrgu. Uradni del občnega zbora je potekal v popoldanskih urah v Zatoľminu. Po dveh mandatih se je z mesta predsednika ZKSS poslovil Milan Brence s kmetije Pustotnik, na njegovo mesto pa je stopila Eva Vrevc Jenko, mlada sirarka iz Reteč pri Škofji Loki. V programu za leto 2026 izstopa peti Festival slovenskih sirov, ki bo letos v torek, 6. oktobra, na Brdu pri Kranju.

# Slovensko vrtnarstvo pred izzivi

## Stanje pridelave vrtnin in izzivi za pridelovalce

Pridelava vrtnin v Sloveniji ima dolgoletno tradicijo. V zadnjih letih pa se na področju vrtnarstva kaže precejšen trend upadanja, tako števila pridelovalcev kot tudi pridelovalnih površin.

Po podatkih zadnjega triletnega popisa tržnega vrtnarstva iz leta 2025, ki ga izvaja Statistični urad RS, se kažejo negativni trendi, še posebej v pridelavi zelenjave in zelišč. Skupna površina njiv, namenjena tržni pridelavi jagod, zelenjadnic, cvetja in okrasnih rastlin, sadik zelenjadnic, jagod in poljščin, semen krmnih rastlin in zelenjadnic ter zelišč, dišavnic in zdravilnih rastlin, se je v primerjavi z letom 2022 zmanjšala za petino (20 %), število pridelovalcev pa za 5 %. V povprečju je posamezni tržni pridelovalec lani obdeloval okoli 1,2 hektarja njivskih površin (leta 2022 1,5 ha). Manj kot desetina pridelave je potekala v zaščitenih prostorih, skupno na približno 190 ha. Še leta 2022 je bilo teh površin dobrih 230 ha, leta 2019 pa blizu 250 ha (Vir: SURS).

Pridelovalci zelenjave, zelišč in okrasnih rastlin se soočajo s številnimi izzivi, od pomanjkanja registriranih sredstev za varstvo rastlin do neurejenih tržnih razmer in nizkih odkupnih cen, pa tudi pomanjkanja oziroma nestimulativnih ukrepov in podpore države. Zato so ustrezne tehnološke rešitve v pridelavi še posebej pomembne.

V prispevkih na naslednjih straneh svetovalci specialisti za vrtnarstvo s posameznih kmetijsko-gozdarskih zavodov osvetljujejo nekaj pomembnih strokovnih izzivov v vrtnarstvu. Več informacij in nasvetov lahko dobite pri svetovalcih JSKS. Nasveti, tehnološka navodila in druge informacije o pridelavi vrtnin so objavljene tudi na spletnih straneh Kmetijsko-gozdarskih zavodov in Kmetijsko-gozdarske zbornice Slovenije.

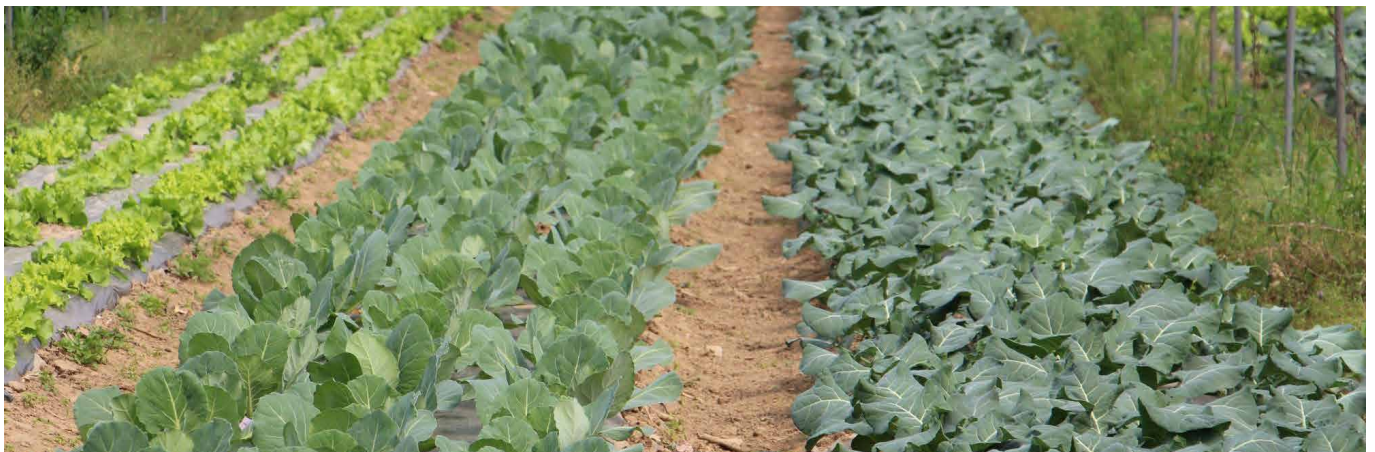


**Tončka Jesenko, KGZS**

## Tržno vrtnarstvo, Slovenija

	Osnovna površina			Kmetijska gospodarstva		
	ha		stopnja rasti	število		stopnja rasti
	2022	2025	2025 2022	2022	2025	2025 2022
<b>Skupaj</b>	<b>3.147,6</b>	<b>2.509,0</b>	<b>-20,3</b>	<b>2.120</b>	<b>2.021</b>	<b>-4,7</b>
jagode	120,7	107,2	-11,2	312	287	-8,0
zelenjadnice	2.536,3	1.977,8	-22,0	1.570	1.462	-6,9
cvetje in okrasne rastline	78,3	109,7	40,1	194	222	14,4
sadike zelenjadnic, jagod in poljščin	35,4	16,1	-54,5	137	107	-21,9
semena krmnih rastlin in zelenjadnic	202,5	155,7	-23,1	21	21	0,0
zelišča, dišavnice in zdravilne rastline	174,5	142,5	-18,3	349	366	4,9

Vir: SURS



## Pridelava semena za lastne potrebe

*Pridelava semena za prodajo je natančno opredeljena z zakoni, saj zahteva veliko znanja, spretnosti in tudi ustrezne vremenske pogoje. Pridelava semena za osebne potrebe je smiselna predvsem na ekoloških kmetijah.*

### Zakaj bi se lotili domače pridelave semena

Danes postaja kvaliteta kupljenega semena vedno bolj vprašljiva, prav tako pa smo ugotovili, da so naše stare, domače sorte, okusnejše od tujih. Zato se je ponovno obudila želja po pridelavi semena zelenjadnic in drugih kmetijskih rastlin doma.



### Osnove zahteve semenske pridelave, ki jih ne smemo spregledati

Osnovna pravila semenske pridelave, ki jih ne srečamo nikjer drugje v pridelavi hrane, so:

1. V pridelavi semena je nujna pozitivna, po potrebi tudi negativna odbira, za seme puščamo vedno najlepše, najbolj vitalne, najbolj rodne in zdrave rastline.
2. Poznati moramo zakonitosti oprasha in zagotoviti dovolj velike razmake (izolacijo), med pridelavo semena različnih sort iste rastline, da ne pride do križanja, kombinacije dednine.
3. Za seme puščamo dovolj veliko število rastlin, da preprečimo križanje, razmnoževanje v sorodstvu.
4. Za seme poskusimo vedno pobrati semena prvih cvetov, morda še drugih in tretjih, nikakor pa ne zadnjih.
5. Pravočasno spravilo semena.
6. Pravilno sušenje in nujno čiščenje semena.
7. Pravilno shranjevanje semena.

Seveda pa moramo ob tem zagotoviti tudi kvalitetno pridelavo rastlin in varstvo materinskih rastlin.

### Pozitivna (negativna) odbira

Za seme vedno in brez izjeme pustimo najlepše rastline. Najpogosteje ljudje pri pridelovanju solate rastline, ki jih niso uspeli pojesti ali prehitro zacvetijo, kar pustijo za seme. Če boste iz leta v leto pustili cveteti in semeniti rastline po naključju, boste slej ko prej ugotovili, da vaša glavната solata ne dela lepih glav, da motovilec spomladi izredno hitro zacveti ...

Negativna odbira je prav nasprotna pozitivni. V posevkih rastlin, ki jih v bistvu ne moremo ročno izbrati (odbrati), to so na primer žita, nizek fižol ..., je nujno, da iz posevka še pred cvetenjem odstranimo vse rastline, ki so bolj okužene, nimajo tako velikih klasov, ne ustrezajo opisu sorte. Samo tako boste imeli iz leta v leto kvalitetnejšo tudi sorto, ki bo oblikovana po vaših željah in potrebah.

### Najkvalitetnejše je seme prvih in drugih cvetov

Rastline v seme vlagajo vso svojo energijo, seveda tudi hrana. Dokler je rastlina še mlada in zdrava, je sposobna v seme vložiti veliko hranil za mladi kalček.

Prvi cvet korenčka je vedno največji. A največje, s tem pa tudi najbolj kvalitetno, je tudi seme prvih cvetov. Zato tudi vedno pazite, da zaradi čakanja na dozorelost zadnjega semena ne izgubite prvega. To je pogosto pri motovilcu, solati, endiviji, radiču in še pri kateri sorti.

### Za semenice posebej skrbno pazimo

Semenice so rastline, ki nosijo seme. Če bodo zdrave in vitalne, bo zdravo in vitalno tudi seme. Rastline, ki nosijo seme, nimajo več takšne odpornosti, zmožnosti, da se pred okužbami branijo same. Zato jim moramo pomagati mi. Vedite tudi, da se zelo veliko bolezni prenaša s semenom. Poleg tega ima seme še nekatere svoje težave. Zato bolne in onemogle rastline ne morejo biti nosilke zdravega, vitalnega semena.

### Za seme vedno pustimo dovolj veliko število rastlin

Razmnoževanje rastlin ima popolnoma enake zakonitosti, kakor razmnoževanje živali. Nikoli ne boste razmnoževali živali, ki so v sorodstvu. Če pustite za seme samo eno rastlino, boste naslednje leto posejali same brate in sestre. Ko pa boste iz teh rastlin nabirali seme, boste imeli potomce iz najbližjega sorodstva. Strokovna literatura zahteva vsaj 50 do 60 rastlin, praksa pa kaže, da lahko razmnožujemo nekje 15 do 20 rastlin.

### Križanje

Do križanja prihaja med rastlinami iste vrste, torej sorte, med seboj, tako da lahko hkrati na manjši površini pridelujete samo seme ene sorte. Pri samoprašnih vrstah je sicer nekoliko lažje, tam gre samo za to, da vseeno ohranimo pestrost, raznolikost genov v populaciji.

Nekatere vrtnine se križajo tudi z divjimi sorodnicami. To so korenček, pastinak, endivija (redkeje) in radič. V nekaj primerih se križajo med seboj tudi vrste, ki so si še vedno v ozkem sorodstvu. To so kapusnice: zelje in ohrovti, cvetača

in brokoli se lahko križajo med seboj. Prav tako se med seboj križata blitva in vse pese. Redkeje (a je tudi možno) se med seboj križata peteršilj in zelena. Zato moramo tako križanje z dovolj velikimi razdaljami, prekrivanjem in s posebnimi načini preprečiti.

### Za konec

Seveda je pridelovanje semena še veliko več, a osnovne zakonitosti, ki jih ne smemo pozabiti, so te. Če pogojev ne morete izpolnjevati, potem je bolje seme kupovati.

 Miša Pušenjak, KGZS – Zavod Maribor



## Semafor invazivk – za odgovorno izbiro okrasnih rastlin

*Preprost sistem za prepoznavo rastlin, ki ogrožajo naravo*

Slovenija je dobila prvi strokovno in medsektorsko uskladen semafor invazivnosti okrasnih rastlin, ki potrošnikom, vrtnarjem, občinam in načrtovalcem zelenih površin omogoča enostavnejšo in odgovorno izbiro okrasnih rastlin. Semafor sestavljajo trije sezname: črni, oranžni in beli. S pomočjo njih bodo oblikovani sezname kakovosten pripomoček, ki je nastal znotraj stroke v projektu LIFE OrnamentalIAS.



*Lovorikovec in bambus sta uvrščena na črni seznam (vir: Karata film)*

### Na kratko o projektu LIFE OrnamentalIAS

Slovensko-hrvaški projekt LIFE OrnamentalIAS je platforma za razvoj učinkovitih načinov in metod za manj okrasnih invazivk. Glavni namen projekta je omejiti vnos in širjenje invazivnih tujerodnih okrasnih rastlin z urbanih območij v naravo in s tem izboljšati življenjski prostor evropsko pomembnih živalskih in rastlinskih vrst na območjih Nature 2000. Projekt je namenjen petim področjem: kmetijstvu, vrtnarstvu z okrasnimi rastlinami, varstvu narave, upravljanju voda in upravljanju z zelenim odrezom.

Poleg nadgradnje in vzpostavitve sistema zgodnjega odkrivanja in hitrega odzivanja (ZOHO) za področji kmetijstva in upravljanja voda bo projekt ponudil sistemske izboljšave, pri katerih je glavni cilj 10 partnerjev projekta, da se zmanjšajo površine z okrasnimi invazivkami v 13 pilotnih območjih v Sloveniji in na Hrvaškem. Izboljšati želimo več kot 100 hektarov življenjskih prostorov rastlin in živali Nature 2000.

### Kaj so okrasne invazivke?

To so tujerodne rastline, ki se z vrtov in javnih zasaditev nenadzorovano širijo v naravo – v gozdove, na kmetijske površine in ob vodotoke, kjer povzročajo škodo naravi in gospodarstvu ter vplivajo na zdravje ljudi. Med potrošniki in vrtnarji so priljubljene zaradi svojega videza, a lahko dolgoročno predstavljajo resno tveganje za naravo in njeno pestrost.

### Kaj pomeni semafor?

Da bi širili zavedanje o njihovi potencialni nevarnosti, smo projektni partnerji (tudi KGZS in KGZS – Zavod CE) pod vodstvom Vodilnega partnerja Zavoda RS za varstvo narave (ZRSVN) in ostalih raziskovalcev in praktikov na osnovi analize 300 najbolj prodajanih okrasnih rastlin pripravili oceno tveganja invazivnosti okrasnih rastlin. Razvrstili smo jih v tri sezname: Črni seznam predstavlja okrasne rastline, ki jih zaradi invazivnosti odsvetujemo, oranžni seznam predstavlja okrasne rastline, pri katerih moramo biti pazljivi, da se ne razširijo v naravo, saj je velika verjetnost, da postanejo invazivne. Beli seznam pa predstavlja priporočene okrasne rastline, ki nimajo negativnih vplivov na naravo. Črni in oranžni seznam je bil oblikovan v soglasju ključnih udeležencev po izteku osmih delavnic, ki so potekale od novembra 2025 do marca 2026; skupaj je usklajevalo 215 strokovnjakov varstva narave, hortikulture, arhitektov, vrtnarjev, načrtovalcev prostora, kmetijstva, komunalnih dejavnosti, predstavnikov lokalnih skupnosti in ministrstev. Pridobljen prvi usklajeni semafor invazivnosti prinaša jasen in pregleden sistem razvrščanja


rastlin po stopnji tveganja njihove invazivnosti. Omogoča hitro prepoznavo varnih izbir za vrt ali javni prostor in tistih rastlin, ki se jim je smiselno izogniti.

### Seznam rastlin na črnem seznamu

Vanj so uvrščene vrste, ki so se pokazale za invazivne, in vsebuje: *Acer negundo* – ameriški javor, *Berberis thunbergii* – thunbergov češmin\*, *Buddleja davidii* – metuljnik, *Cornus sericea* – sivi dren, *Lonicera japonica* – japonski kovačnik, *Parthenocissus quinquefolia* – peterolistna vinika, *Paulownia tomentosa* – pavlovnija, *Phyllostachys* spp. – bambusi, *Physocarpus opulifolius* – kalinolistni pokalec\*, *Prunus laurocerasus* – lovrikovec\*, *Rhus typhina* – octovec, *Symphotrichum novi-belgii* – virginijska nebina (jesenske astre).

Z zvezdico \* označene vrste imajo dodatna navodila, ki jih najdete v seznamih na: <https://invazivne-tujerodne-vrste.si/prva/aktivnosti/projekti/lifeornamentals/>

Semafor invazivnosti okrasnih rastlin je pomembna dopolnitev seznama tujerodnih rastlin z invazivnim potencialom, ki so vključene v uredbo o pogojenosti za kmetijska gospodarstva. Ta uveljavljajo plačila iz ukrepov za razvoj podeželja, npr. neposrednih plačil. V kmetijstvu se srečujemo s posledicami invazivk, ki se hitro in nenadzorovano širijo na kmetijska in gozdna zemljišča, tu pa se razrašajo in kmetijam povzročajo dodatne stroške v pridelavi. Odstranjevanje je zahtevno, dolgotrajno in povzroča finančno škodo. Zato je semafor invazivnosti okrasnih rastlin pomemben korak k boljšemu preprečevanju širitev invazivk iz okrasnega vrtnarstva.

 Igor Škerbot, KGZS – Zavod Celje

## Pomen zelišč v pridelavi zelenjave

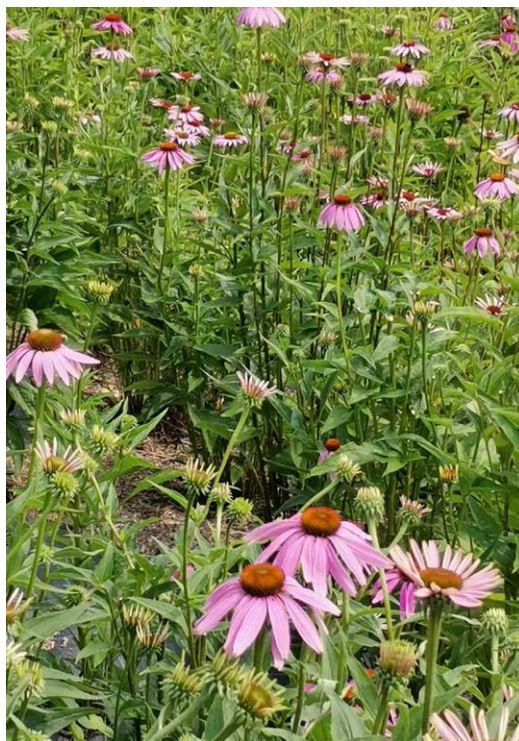
### Zelišča kot naravni pospeševalci zdravih tal in odpornih posevkov


Kolobar (vrstenje posevkov) je temeljni agrotehnični ukrep, ki predstavlja načrtno razporejanje zelenjadnic, aromatičnih rastlin in poljščin na pridelovalnih površinah (njivah, vrtovih, rastlinjakih). Pri načrtovanju upoštevamo rastne zahteve posevkov, strukturo površin, tehnologijo pridelave, način gnojenja in tržne zahteve. V ekološkem kmetovanju ima kolobar ključno vlogo pri ohranjanju rodovitnosti tal in varstvu rastlin. Z ustreznim kolobarjenjem zmanjšujemo pojav bolezni in talnih škodljivcev. Pomembno je vključevanje ozimnih žit za zmanjševanje erozije ter metuljnic, ki z vezavo dušika in uporabo za zeleni podor povečujejo vsebnost organske snovi v tleh.

### Zelišča kot dopolnilni del kolobarjenja za večjo biotsko pestrost

Zelišča bi lahko v bodoče predstavljala potencialni del vrstenja v kolobarjenju, saj prispevajo k večji biotski raznovrstnosti in izboljšanju talnih lastnosti. Za predhodni posevek zelišč so primerne stročnice in okopavine. Med primerna enoletna zelišča sodijo koper, navadni komarček, janež, baldrijan ... Po njihovi pridelavi tla ostanejo strukturno ugodna in biološko aktivna. Zato so dobra podlaga za nadaljnjo pridelavo zelenjadnic. Zelišča ugodno vplivajo na kolobarjenje tudi kot vmesni ali dopolnilni posevki. Posebej pomembna je funkcionalna vloga zelišč, saj z izločanjem eteričnih olj zmanjšujejo pojav škodljivcev in privabljajo koristne organizme ter prisotnost oprasovalcev. Pelin in poprova meta odvrata bolhače, koper, žajbelj, rožmarin in timijan zmanjšujejo pojav kapusovega belina, kapucinka, šetraj in sivka pa delujejo proti krvavim ušem. Odvratajoče rastline, kot so kapucinke, žajbelj, navadni ožepik in timijan, odvratajo polže.

Vključevanje zelišč v kolobarjenje zmanjšuje pritisk škodljivih organizmov in bolezni.



 Jerica Pučko Antolin, KGZS – Zavod Nova Gorica

## Pridelava in predelava zelišč

*Vse, kar morate vedeti pred začetkom gojenja*

Gojenje začimbnih, aromatskih in zdravilnih rastlin (v nadaljevanju zelišča) ZDoh-2 obravnava kot pridelavo posebnih kultur (zelišča v intenzivni pridelavi: pridelava enega ali več zelišč na isti površini v celotni rastni sezoni posameznega koledarskega leta in zelišč, ki se pridelujejo v tleh na prostem ali v tunelih pod pogojem, da so evidentirane pri ARSKTR) in za del osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti (OKGD). Tudi sušenje zelišč, tako naravno ali v lastnih sušilnicah in drugih napravah za sušenje zelišč, se lahko šteje kot del OKGD (pridelava posebnih kultur), kadar je to nujni sestavni del kratkotrajnega konzerviranja pridelka za pripravo na trg. Za namene prodaje mora nosilec kmetijskega gospodarstva registrirati živilsko dejavnost pri OU UVHVVR. Za vse, ki oddajo zbirno vlogo po predpisu, ki ureja izvedbo ukrepov kmetijske politike za področje pridelave kmetijskih rastlin in je iz nje razvidno, da svoje kmetijske pridelke oziroma živali dajejo na trg za javno potrošnjo, se šteje, da so registrirani.



### Tla, lega in kolobar: temelji uspešne pridelave

Za pridelavo zelišč se v zadnjem času odloča vedno več kmetij. Ker so v Sloveniji naravne danosti za pridelavo zelišč ugodne, jih lahko pridelujemo skoraj povsod. Pri pridelavi moramo paziti, da jih ne pridelujemo na tleh, ki so onesažena s težkimi kovinami, fitofarmaceutskimi sredstvi ali drugimi kemikalijami. Najprimernejša so ne pretežka, humozna, globoka tla, ki morajo biti odcedna in na njih ne sme zastajati voda. Za zelišča, pri katerih izkoriščamo korenine, mora biti zemlja sipka, da se pri spravilu lažje loči od korenin. Glede pH vrednosti imajo zelišča različne zahteve. Medtem ko imajo nekatera raje bolj kisla tla (arnika, suličasti trpotec), druga rajši rastejo na apnenčastih tleh (žajbelj, ožepok, ognjič). Zelišča z

visoko vsebnostjo eteričnih olj sadimo na sončno lego, zelišča, ki vsebujejo alkalioide, pa za razvoj večje vsebnosti učinkovin potrebujejo več vlage. Tudi pri pridelavi zelišč moramo upoštevati kolobar. Nekako se držimo pravila, da za listnatimi rastlinami sledijo rastline, pri katerih izkoriščamo semena, plodove ali korenine. Za večji in kvaliteten pridelek moramo tudi gnojiti. Gnojimo glede na vsebnost hranilnih snovi v tleh. Upoštevajemo kemično analizo tal, ki jo lahko naredimo tudi na kmetijskih zavodih, naredimo gnojilni načrt. Z gnojenjem in potrebami rastlin dosežemo dobre pridelke, hkrati pa tudi višjo kakovost surovine.

Kmetijam, ki bodo pridelovale ali že pridelujejo ali predelajo zelišča v različne izdelke, nudimo na KGZS potrebno strokovno pomoč. Dobro je, da se ljudje udeležujejo različnih predavanj in iščejo informacije o tej temi tudi v literaturi.

### Spravilo in sušenje: ključ do kakovostne surovine

Spravilo zelišč je pomemben del pri pridelavi zelišč. Spravilo opravimo le ob lepem vremenu in na dan, pred katerim je bilo vsaj tri dni lepih in jasnih. Čas od spravila do sušenja mora biti čim krajši, da preprečimo razkroj snovi, in tako pridelek stabiliziramo. Način sušenja je lahko različen. Lahko sušimo naravno ali pa v sušilnicah na topel zrak. Sušenje je končano, ko listi ali cveti šelestijo med prsti, korenine pa pokajo med prsti. Pravilno posušena zelišča morajo ohraniti značilno barvo, vonj in okus. Posušena zelišča zapakiramo, označimo in shranimo v suh temen prostor pri konstantni temperaturi, ki ne sme nihati.

### Prodaja, dopolnilne dejavnosti in priložnosti za kmetije

Ker v Sloveniji največ kmetij prideluje zelišča na manjših površinah, je pri pridelavi veliko ročnega dela. Količina tako pridelanih zelišč je manjša, zato poteka prodaja zelišč predvsem v povezavi z dopolnilnimi dejavnostmi na kmetijah, socialnim podjetništvom in turizmom. Možnosti in pogoje za opravljanje dopolnilnih dejavnosti na kmetijah podrobneje določa uredba o dopolnilnih dejavnostih na kmetiji. Kmetje lahko skladno z uredbo izdelujejo čaje, kozmetične izdelke in druge izdelke v obliki alkoholnih izvlečkov krem, mazil itd. Proizvajajo lahko tudi eterična olja, ki so namenjena zunanji uporabi. Pri proizvodnji raznih izdelkov morajo upoštevati tudi področno zakonodajo.



Jožefa Kapun Maršik, KGZS – Zavod Murska Sobota

## Kadmij v tleh: kako zaščititi pridelke

### Agrotehnični ukrepi za varnejšo pridelavo zelenjave in krompirja

Kadmij je strupena težka kovina. V tleh se nahaja tudi zaradi zgodovine gnojenja. V pridelavi zelenjave in poljščin moramo zato nameniti pozornost tudi tveganju zaradi kadmija v gnojilih, saj so ravno gnojila v EU glavni vir vnosa Cd v kmetijska tla.

Rastline absorbirajo kadmij s pomočjo korenin iz talne raztopine in ga lahko kopičijo v koreninskih delih ali pa ga premeščajo v nadzemni del. Po lastnosti kopičenja težkih kovin so različnih tipov. Nekatere sprejemajo težke kovine v koreninske dele, druge so t. i. indikatorske rastline in količino težke kovine v nadzemnem delu pokažejo v sorazmerju s količino v tleh. Tretje vrste so t. i. hiperakumulatorji, ki intenzivno sprejemajo težke kovine v nadzemni del rastline. Razlike v sprejemanju kadmija niso samo med različnimi vrstami kmetijskih rastlin, ampak se kažejo tudi med različnimi sortami iste vrste, v našem poskusu med sortami česna.

### Kateri dejavniki tal vplivajo na sprejem kadmija v rastline

Za kmetije, ki pridelujejo zelenjavo in krompir, je zelo pomembno poznati dejavnike, ki vplivajo na razpoložljivost kadmija v tleh. Nanj moramo biti pozorni ne le zaradi strupenosti, ampak tudi zaradi njegove velike mobilnosti, saj je kadmij ena najbolj mobilnih težkih kovin v okolju. Na razpoložljivost kadmija v tleh in njegovo absorpcijo v rastline vplivajo različni kemični in fizikalni dejavniki tal. Največji vpliv imajo pH tal, kationska izmenjalna kapaciteta, delež organske snovi, delež glin, vsebnost fosfatov, tudi sulfatov v tleh in biotski dejavniki. Če so tla kislila, bolj peščena, z malo organske snovi, majhno kationsko izmenjalno kapaciteto in manj fosfatov, je sprejem kadmija v rastlino lahko zelo visok, saj opisane talne razmere povzročajo zelo visoko mobilnost kadmija, kar omogoči kopičenje previsokih količin kadmija v uporabnih delih rastlin.

V projektu »Ukrepi za zmanjšanje vsebnosti kadmija v pridelkih zelenjadnic in krompirja«, ki ga financirata ARIS in MKGP, izvajamo pa ga sodelavci KIS in KGZS na Zavodih Murska Sobota in Novo mesto, preizkušamo različne agrotehnične ukrepe in možnosti, s katerimi bi lahko preprečili onesnaženje pridelkov s to nevarno težko kovino. Letu 2025 smo nadaljevali izvedbo poskusa v Pomurju pri štirih sortah česna in pripravili poskus z različnimi sortami krompirja. V

Jabljah smo v lončnem poskusu preverjali različne postopke za zmanjšanje vsebnosti Cd v špinači, na Dolenjskem pa smo testirali tla za začetek poskusov.



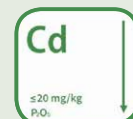
Poskusne parcelice s posevkom česna v Prekmurju  
(foto: Eva Smolnikar, KIS)

Tla, na katerih poskuse izvajamo, izkazujejo povečano tveganje za prekomerno vsebnost Cd v pridelkih zaradi kislosti (začetna vrednost pH 5,4 – zmerno kislila), slabe založenosti z organsko snovjo (pod 2 %), lažje teksture (peščeno-illovnata tla) ... V poljskem poskusu preverjamo učinkovitost agrotehničnih ukrepov (oz. dodatkov tlom) za zmanjšanje količine kadmija v pridelkih različnih sort česna: 1. apnjenja – A, 2. apnjenja in dodajanja zeolita – AZ, in 3. apnjenja in dodajanja organske snovi – AO na 4 sortah česna (Ptujski jesenski, Messidor, Garpek in Gardos).

### Rezultati poskusa: apnjenje in organska snov sta najučinkovitejša

Apnjenju oziroma dvigu pH v kislilih tleh pripisujejo največji pomen pri zmanjšanju privzema Cd v rastline. Kislost tal namreč poveča topnost, mobilnost in dostopnost Cd za rastline. Mobilnost kadmija je manjša v tleh, ki vsebujejo več organske snovi. Organska snov veže kadmij (podobno kot minerali glin) in tako zmanjša njegovo dostopnost rastlinam. Tla z večjo kationsko izmenjalno kapaciteto lahko vežejo več Cd, kar zmanjšuje njegovo razpoložljivost. Na vsebnost kadmija v pridelku bolj kot skupni kadmij vpliva dostopni kadmij v tleh. Pri vseh postopkih z dodatki se je količina dostopnega kadmija v tleh z leti zniževala v zgornjem in spodnjem sloju tal.

V EU je zato pripravljen znak za označevanje gnojil z nizko vsebnostjo kadmija, vendar njegova uporaba ni obvezna. Z znakom se lahko označi mineralna in organska mineralna gnojila z makrohranili, ki vsebujejo  $\leq 20$  mg Cd/kg P2O5.



Razlike se kažejo tudi med sortami. Pri sorti Garpek je v vseh vzorcih, vseh postopkih in vseh letih preizkušanja presežena mejna vrednost kadmija (večja od 0,05 mg/kg sveže snovi). Pri sorti Messidor so vsebnosti Cd v vzorcih najnižje in so leta 2025 pri vseh postopkih z dodatki pod mejno vrednostjo.

Dosedanji rezultati poskusov kažejo, da je s kombinacijo agrotehničnih ukrepov na površinah, kjer vsebnost Cd v tleh ne presega predpisanih mejnih vrednosti, ki so določene z Uredbo o mejnih, opozorilnih in kritičnih imisijskih vrednosti nevarnih snovi v tleh (UL RS, št. 68/96 in 41/04), mogoče dostopnost Cd zmanjšati do mere, da ne prihaja do prekomernega kopičenja v pridelku. Dosedanji rezultati poskusa kažejo, da je bilo apnjenje in dodajanje organske snovi na zmerno kislih, lažjih tleh z nizko vsebnostjo organske snovi, najbolj učinkovit postopek za zmanjšanje odzema Cd v pridelavi česna.

Za več vsebine lahko aktivnosti projekta spremljate tudi na spletnih straneh projekta: <https://www.kis.si/raziskovalno-in-strokovno-delo/raziskovalni-projekti/v4-2420/>, <https://www.kgzs-ms.si/ukrepi-za-zmanjsanje-kadmija-v-pridelkih-zelenjadnic-in-krompirja/> in <https://www.kmetijskizavod-nm.si/aktualno/ukrepi-za-zmanjsanje-kadmija-v-pridelkih-zele-njadnic-in-krompirja-2025-12-25>.



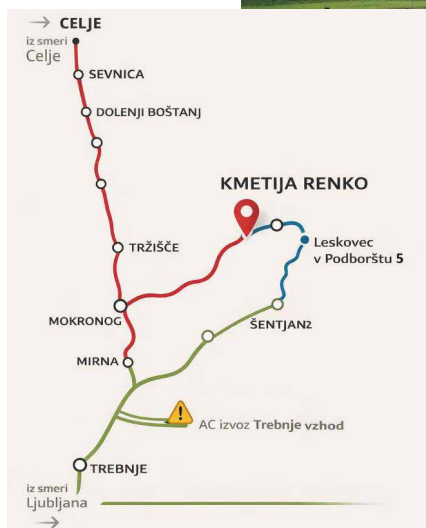
Natalija Pelko, KGZS – Zavod Novo mesto  
Breda Vičar, KGZS – Zavod Murska Sobota



## PRIKAZ GORSKE KMETIJSKE MEHANIZACIJE NA KMETIJI RENKO

- **Sobota, 30. 5. 2026**
- **Začetek ob 12.00 uri**
- **Leskovec v Podborštu 5, Šentjanž**

- ✓ **Prikaz gorske mehanizacije**
- ✓ **Strokovni komentarji**
- ✓ **Dogajanje na travnikih in pašnikih**



### VSTOP PROST - VABLJENI!

Prireditev bo potekala v vsakem vremenu.

Kontakt:  
Matej Renko 041 925 028  
Mail: [matej.renko@gmail.com](mailto:matej.renko@gmail.com)

## Vpliv kakovosti vode na učinkovitost FFS

*Majhen dejavnik, ki naredi veliko razliko*

Dejavnik, ki mu ne posvečamo veliko pozornosti, je kakovost vode, ki se uporablja za škropljenje. Raziskave jasno kažejo, da lahko kakovost vode, ki se uporablja za škropljenje, vpliva na delovanje fitofarmaceutskih sredstev (v nadaljevanju FFS). Njen vpliv na učinkovitost FFS-ja se odraža v uspešnosti škropljenja.

Kakšne težave lahko povzroči slaba kakovost vode? Parametri kakovosti vode, kot sta kislost in raztopljeni minerali, lahko vplivajo na aktivne in/ali dodatne sestavine FFS. Slaba kakovost vode lahko negativno vpliva na FFS, saj zmanjša točnost in absorpcijo pri ciljnem škodljivcu, kar povzroči slabšo učinkovitost in potrebo po ponovni izvedbi varstva rastlin.

### Kakovost vode

**Kisla ali alkalna?** Lestvica se giblje od 0 do 14:

pH < 7 ... velja za kislino (nizek pH)

pH = 7 ... velja za nevtralno

pH > 7 ... velja za alkalno (visok pH)

**Trdota vode.** Trdota vode lahko negativno vpliva na nekatere FFS-je. Tako kot pri magnetih se nasprotni naboji privlačijo: negativno nabite molekule FFS se vežejo na pozitivno nabite molekule železa, kalcija in magnezija (katione) v trdi vodi. Vezava FFS s temi minerali ustvari molekule, ki ne morejo prodreti v ciljnega škodljivca, lahko prodrejo veliko počasneje ali pa se izločijo iz raztopine.

**PH vode.** FFS-ji so običajno formulirani kot šibke kisline ali so nevtralni do šibko alkalni izdelki. Praviloma herbicidi, insekticidi in fungicidi najbolje delujejo v rahlo kisli vodi s pH 4–6,5. FFS-ji, kot so herbicidi na osnovi sulfonilsečnine, bolje delujejo v rahlo alkalni vodi (nad pH 7). Ko pH vode pade iz zelenih zgornjih ali spodnjih meja, je lahko delovanje izdelka ogroženo. V nekaterih primerih lahko FFS izpade iz raztopine.

### Načini testiranja vode

Številni kompleti za testiranje vode so komercialno dostopni, cenovno ugodni, enostavni za uporabo in interpretacijo ter zanesljivi. Večina testnih kompletov uporablja barvno spreminjajoč se občutljiv papir za določanje trdote vode in pH-ja.

Na voljo je veliko komercialnih sredstev za izboljšanje vode, ki so na voljo na prodajnih mestih FFS-jev.

Hitrost izgube učinkovitosti FFS-ja izražamo kot njegovo razpolovno dobo; to je število dni, ki so potrebni, da se polovica aktivne sestavine razgradi v vodi. Razume se, da na tej točki FFS ne bi zagotavljal zelene učinkovitosti.

Če bi domnevali, da je prečiščena pitna voda idealna mešanica, ker je varna za pitje, bi se motili. Občine ustvarjajo varno pitno vodo z dodajanjem izdelkov, kot je klor, ki razkužuje z uničevanjem škodljivih bakterij, in te obdelave pogosto premaknejo pH v alkalno območje, običajno pH 7,8–8,5.



### Vpliv na FFS

Predpostavimo, da uporabljamo komunalno vodo s pH 8,2. Razmislite, kako se FFS-ji odzivajo na spremembe pH.

Življenjska doba izdelka	Razpolovna doba izdelka		
	pH 9	pH 7	pH 5
Herbicid znamke X	10 minut	17 ur	16 dni
Fungicid znamke X	2 minuti	3 ure	10 ur

Dokazano je, da lahko slaba kakovost vode negativno vpliva na nekatere skupine FFS. Kakovost vode vpliva tudi na enakomernost mešanice v rezervoarju. Majhen trud za testiranje vode je tako precej poceni zagotovilo, da izdelki delujejo po obljubah in dajo pričakovane rezultate.



**Robert Golc, KGZS – Zavod Kranj**

## Politične stranke: kmetijstvo bo ena od prioritet

*Javna tribuna v Celju: stranke pred kmetijskimi organizacijami predstavile svoje usmeritve*

Predstavniki osmih političnih strank in koalicij – Slovenska demokratska stranka (SDS), koalicija Nova Slovenija (NSi), Slovenska ljudska stranka (SLS) in Fokus Marka Lotriča, koalicija Levica in Vesna – zelena stranka, Demokrati, Gibanje Svoboda, Piratska stranka, Resnica, Socialni demokrati – so v začetku marca na javni tribuni v Celju predstavili usmeritve, v katere bi vodili slovensko kmetijstvo, če bodo sodelovali v prihodnji vladi. Javna tribuna je potekala v organizaciji 12 kmetijskih organizacij (Zadružne zveze Slovenije, Kmetijsko-gozdarske zbornice Slovenije, Čebelarke zveze Slovenije, Sindikata kmetov Slovenije, Združenja slovenske kmečke iniciative, Društva slovenski kmet, Zveze slovenske podeželske mladine, Zveze lastnikov gozdov Slovenije, Zveze društev ekoloških kmetov Slovenije, Združenja gorskih in hribovskih kmetov, Zveze društev rejcev drobnice Slovenije in Zveze kmetov Slovenije).

### Od boleznih živali do financiranja po letu 2027

Vprašanja so se nanašala na ključne aktualne izzive ter strateško prihodnost slovenskega kmetijstva. Obravnavala so vpliv trgovinskih sporazumov Evropske unije na konkurenčnost domačih pridelovalcev in potrebo po zaščitnih mehanizmih, ukrepe za preprečevanje in obvladovanje nalezljivih bolezni v živinoreji ter reševanje spornih določil zakonodaje s področja zaščite živali ob hkratnem zagotavljanju ekonomske vzdržnosti kmetij. Pomemben del razprave je bil namenjen prihodnjemu financiranju kmetijstva po letu 2027 ter dostopu do omejenih evropskih sredstev.

### Zemljišča, zveri, generacijska prenova

V drugem sklopu so bila izpostavljena vprašanja dolgoročne vloge družinskih kmetij, generacijske prenove, socialne varnosti kmetov ter prihodnje usmeritve slovenske živinoreje. Posebej so se dotaknila tudi varovanja kmetijskih zemljišč pred posegi drugih interesov, zagotavljanja ustreznih nadomestil ob omejitvah rabe, podpore gorskim in hribovskim kmetijam

ter učinkovitega upravljanja zveri in divjadi. V zadnjem delu so bila vprašanja usmerjena v krepitev prehranske varnosti in odpornosti države, povečanje deleža slovenske hrane v javnih zavodih, izboljšanje označevanja porekla in sledljivosti ter povezovanje kmetov in predelovalne industrije za krepitev celotne prehranske verige in večje dodane vrednosti domače pridelave.

### Zaveze strank: od davčnih izjem do kritične infrastrukture

Politične stranke so se zavezale, da bo kmetijstvo ena od prioritet njihovega delovanja. Prav tako so se zavezale, da bodo prenovile učne programe v osnovnih šolah, tako da bo kmetijstvo predstavljeno z vsemi svojimi pozitivnimi funkcijami; da se bodo ob uvedbi davka na nepremičnine kmetijska zemljišča, gozdovi in objekti, namenjeni pridelavi hrane, izvzeli iz obdavčitve, ter da bodo kmetije, zadruge in živilsko-predelovalno industrijo opredelile kot del kritične infrastrukture države.

Zaključne misli je podal Silvan Peršolja, dolgoletni direktor zadružne Kleti Brda in vinogradnik: »Današnji odgovori politikov so zveneli spodbudno – kot obetavna melodija za moja ušesa in ušesa slovenskih kmetov. Takšne besede smo že slišali, zato ne pozabite, kar ste danes povedali. Politika si mora kot najvišji cilj zadati, da bo kmetov ob koncu mandata vsaj toliko kot danes – ali še več. Ključno je najprej prebuditi zavest in ponos, da raje posežemo po domačem mesu kot po uvoženem, če imamo kakovostno slovensko izbiro.«

Javna tribuna je znova pokazala, da kmetijstvo ostaja strateško področje razvoja države. Zaveze, podane pred predstavniki kmetijskih organizacij in širšo javnostjo, bodo čez leto dni ponovno predmet presoje – z jasnim ciljem: zagotoviti dolgoročno stabilno, konkurenčno in trajnostno slovensko kmetijstvo.



Aleksandra Trupej, KGZS



*Predstavniki osmih političnih strank so na javni tribuni v Celju predstavili svoje poglede na kmetijstvo v prihodnosti. (Foto: Sandi Fišer)*

# Slovenski kmet mora biti konkurenčen

Pogovor z novim predsednikom Sindikata kmetov Slovenije Ivanom Brodnjakom

Ivan Brodnjak iz Hajdoš pri Ptujju je bil na občnem zboru Sindikata kmetov Slovenije v začetku aprila z dvotretjinsko večino izvoljen za predsednika SKS. Do nedavnega je bil zaposlen na KGZS – Zavodu Ptuj kot kmetijski svetovalec. Trenutno je tudi član sveta KGZS, tako da mu je stanje v slovenskem kmetijstvu in kmetijski politiki dobro poznano.

**Takoj naslednji dan po izvolitvi ste že imeli prvi sestanek nevladnih organizacij s kmetijskim ministrstvom. Kakšni so prvi vtisi v novi funkciji? Ste imeli občutek, da ste sedeli na nasprotnih straneh ali je bilo dovolj vsebinsko podobnih mnenj in predlogov?**

Na sestanku ni bilo jasnih signalov, kako si ministrstvo predstavlja reševanje nastalega položaja, pa tudi drugi udeleženci so imeli različne poglede. Sam priznam, da se mi je zdel sprva predlog o znižanem DDV za osnovna živila dober, sedaj pa nisem več prepričan o tem, ker kaže, da bi s tem kmetom sorazmerno malo pomagali.

Na primeru kruha pomeni to naslednje: povprečna cena kilograma kruha je dobrih 3,8 evra, vrednost moke v njem je 8 do 10 odstotkov, vrednost pšenice pa še samo 5,2 odstotka. Pri tem za pridelovalce ni nobenega manevrskega prostora.

Za pridelovalce so seveda bistveno bolj pomembni ukrepi, ki bi zmanjšali vhodne stroške goriva, gnojil, semen, sredstev za varstvo rastlin in drugega repro materiala, bodisi z znižanjem davka na dodano vrednost ali kako drugače.

**Energetska kriza z višjimi vhodnimi stroški je zelo poslabšala pogoje za kmetovanje. Cene goriv, gnojil, sredstev za varstvo rastlin, semen so šle v nebo. Kakšne so zahteve, predlogi SKS, da bi kmetje lažje prebrodili sezono?**

Pri predlogih smo vse kmečke organizacije z zbornico na čelu enotnega mnenja. Posebej bode v oči dejstvo, da se je med energetiki najbolj podražila kmečka nafta, bistveno bolj kot dizelsko gorivo ali bencin, kar kaže, da še vedno ni pravega posluha za reševanje vse težjega položaja v kmetijstvu. Če je lahko pri bencinu in dizlu država v največji možni meri ukrepala, da se cene niso preveč povečale, bi morali narediti enako tudi pri kmečki nafti.

Bi pa lahko država za pomoč kmetijstvu naredila največ, če bi dosledno izvajala in nadzorovala označevanje porekla hrane oziroma sledljivost, saj poznamo primere, ko se meso iz blagovnih rezerv iz tujine pri nas prodaja celo kot sveže meso. Označba izdelkov s slovensko zastavo je korak v pravo smer. Če se bodo cene višale, kriza ob doslednem nadzoru porekla s spremljanjem masnih bilanc ne bo toliko prizadela slovenskih kmetov.



Ivan Brodnjak živi na 42 hektarjev veliki poljedelski kmetiji, ki jo je lani predal sinu.

Člani Sindikata kmetov Slovenije so poleg predsednika izvolili tudi novo vodstvo. Podpredsedniške funkcije bodo opravljali Andreja Hace, dosedanji predsednik Anton Medved in Boris Orešek.

**Prašičereja je v kronični krizi, cene mleka vztrajno padajo, sadje in zelenjava je v stalnem primežu nizkih cen uvoza. Kakšno je stanje v poljedelstvu, s katerim se tudi ukvarjate na svoji kmetiji?**

Nihanja cen so vedno bila, tako padanje cen oziramo tako nizke cene, kot so sedaj, pa je za nekatere branže nepojmljivo in nelogično. Imam izkušnje s prirajo prašičev, v kateri smo na ravni samooskrbe nekje na 30 odstotkih. Kljub temu domačih prašičev ni možno prodati. To je skregano z vsako zdravo pametjo. Vzpostaviti je treba mehanizem pozitivne diskriminacije, pri kateri se po uvozu poseže po tem, ko so odkupljene domače živali. Žal je pri nas ravno obratno.

Tisti poljedelci, ki so pred spomladanskimi opravili imeli zaloge goriva, jih ta cenovni šok še ni toliko pretresel, a ker se k temu pridružuje še val podražitev drugega repro materiala, bo to podražilo pridelavo, nihče pa ne zna napovedati, koliko teh stroškov bo možno prenesti v odkupne cene pridelkov, saj je trg neusmiljen.

**Koliko je smiseln predlog, da bi imeli v blagovnih rezervah tudi semena?**

V tem predlogu ne vidim kake velike dodane vrednosti, saj kalivost semen hitro pada in ni smiselno daljše skladiščenje. Bolj pomembno in strateško bi bilo, da bi se močno podprla domača pridelava semenskega materiala. Tako bi ohranjali

domačo pridelavo, domače sorte, delovna mesta v kmetijstvu, s tem pa tudi poseljenost podeželja.

### **Nobena skrivnost ni, da je veliko pomanjkanje mladih gospodarjev v kmetijstvu – ne samo pri nas, ampak tudi v Evropi. Kakšni so možni vzrodi, da bi se ta slika izboljšala?**

Nujen je bolj pozitiven odnos do kmetijstva. Biti kmet je izredno lep poklic, sam upravljaš svoj čas. Spremljanje naravnih ciklusov in vplivanje nanje je nekaj, kar je vrednota in privilegij. Ampak to je samo pol zgodbe, druga polovica je manj svetla, saj gre tudi za veliko odgovornost, stiske, strahove ... in s tega vidika je kmetijstvo izredno težak poklic.



*Na kmetiji ves čas povezuje znanost in prakso, med drugim je z odbiro in žlahtnjenjem selekcioniral novo sorto ajde in jo poimenoval po rodnem kraju Hajdoše. V procesu registracije je že druga sorta ajde – Hajdina.*

Mlade je treba spodbujati in finančno podpreti k temu s štipendijami, da bodo najprej pridobili kmetijsko ali kakšno drugo izobrazbo. Če kmetija ne more zagotoviti polnega delovnega mesta, so mehanizmi decentralizacije, kot so obrtne cone v manjših krajih, tisto, kar bi nudilo zaposlitev in bi tudi mlade obdržalo na podeželju. Delovno mesto v bližini omogoča tudi ohranjanje kmetij na odročnih območjih.

### **Vsi se pogovarjamo o poenostavitvah, debirokratizaciji, zmanjšanju »papirologije«. Imate kakšne konkretne predloge?**

Prvi tak, ki ga vidim, je registracija sredstev za varstvo rastlin, ki bi morala biti enotna na ravni regij v EU. Če je neko sredstvo registrirano v sosednjih državah, zakaj ne bi bilo tudi pri nas. Ker je pri nas manj registriranih sredstev kot v sosednjih državah, smo slovenski kmetje manj konkurenčni. To je čisto politično vprašanje, ki ga lahko reši naša država sama.

Prav tako je nepotrebno 'romanje pavšalistov' januarja, ko morajo predložiti obračun za pavšalno nadomestilo. Tudi kastracija pujskov se je po nepotrebem zakomplicirala, tako izvedbeno kot administrativno. Primer nerazumevanja realnosti pa je tudi uvedba kletk za kokoši nesnice. Take spremembe se ne bi smele uvajati v tako kratkem času.

Manjše obsege (dopolnilnih) dejavnosti bi morali obdavčiti po poenostavljenem pavšalnem načinu. Poznam primer, ko je nekdo, ki se praktično ljubiteljsko ukvarja s pletenjem, dobil kazen zaradi neizdanega računa. Človek, ki to dela pri sedemdesetih letih, ne more s tem ustvariti nekega velikega dobička. Še večji problem pa je, da nam tako izginjajo specifična znanja in spretnosti, ki so del podeželja in so ogrožena.

 Marjan Papež, KGZS

## Treba se je znajti po svoje

*Pogovor z novo predsednico Zveze slovenske podeželske mladine Ajdo Podlesnik*

### **Sredi marca ste se iz podpredsednice 'preimenovali' v predsednico Zveze slovenske podeželske mladine (ZSPM). Kakšni so prvi vtisi?**

Po pričakovanjih – delovno! Takoj po skupščini smo organizirali delovni vikend nove ekipe, na katerem smo se dodobra spoznali, se povezali med seboj in s tem dobili dodaten zagon za delo.

### **Zvezo ste prevzeli s kar nekaj izkušnjami. Glavne so ...?**

Kot podpredsednica sem seveda dobro poznala delovanje zveze, v preteklem obdobju pa sem bila tudi predstavnica v Komisiji za mladinske politike (KMP) pri Mladinskem svetu Slovenije. V tem času sem aktivno delovala pri zagovorništvo mladinskih politik, delu z najmlajšimi, krepitevi prepoznavnosti podeželske mladine na družabnih omrežjih ter spodbujanju ponosa mladih na podeželju.



*Ajda Podlesnik*

### Kaj vas je motiviralo, da ste prevzeli vodenje ZSPM?

Pri delu me navdihuje predvsem to, da na podeželju vidim ogromno priložnosti in neizkoriščenega potenciala – z vsakim projektom dobim še dodatne ideje in motivacijo za nove priložnosti. Posebej pomembno se mi zdi povezovanje med generacijami ter prenos znanja, saj le tako lahko ohranjamo tradicijo in hkrati ustvarjamo napredek. Podeželje vidim kot prostor za razvoj in iskanje drugačnih poti, ki lahko obogatijo tako posameznika kot skupnost.

### Kaj so trenutne glavne aktivnosti ZSPM?

Te dni smo pripravljali 54. državni kviz Mladi in kmetijstvo, ki smo ga organizirali skupaj z DPM Kalček, Kmetijsko-gozdarsko zbornico Slovenije (KGZS) in KGZS – Zavodom Ljubljana, in se je že zgodil to soboto v Šentvidu pri Stični. Hkrati se spoznavamo in krepiamo sodelovanje s kmečkimi nevladnimi organizacijami in z mladinskim sektorjem v Sloveniji ter širimo in poglobljamo sodelovanje z različnimi podjetji in drugimi partnerji iz gospodarstvenega kroga.

### Čemu bo namenjeno največ pozornosti v tem mandatu, kaj so glavni izzivi in naloge ZSPM?

Zdi se mi pomembno, da se spoprijemamo tako z eksternimi izzivi, ki so vidni širši javnosti, kot tudi z internimi.

Znotraj ekipe bo najbolj pomembno, da si bomo prizadevali za skupne cilje. Da bomo lahko z dobro voljo in entuziazmom izpeljali vse zastavljene aktivnosti. Da jih bomo izvajali s takšno energijo, da se bodo člani v njih prepoznali in se želeli aktivno vključiti. Okrepili bomo sodelovanje med Zvezo in društvi, v katerih je stalna želja po povečanju števila članov – to je povečanje števila mladih, ki se trudijo in skrbijo za razvoj slovenskega podeželja. Med naše notranje izzive spada tudi nova priprava strateškega načrta ZSPM – dokumenta, ki bo vodil organizacijo naslednjih nekaj let.

Med izzivi, ki se nanašajo na zunanjo prepoznavnost, pa je aktivnost na družabnih omrežjih, izvedba Državnih kmečkih iger in različni drugi projekti, kot so Naj projekt in Naj prostovoljec podeželske mladine, sodelovanje na sejmu AGRA in v akciji tradicionalnega slovenskega zajtrka ter seveda mnogi drugi aktualni projekti. Obstoječe aktivnosti želimo še dodatno razviti, izboljšati in dvigniti doseg ter prepoznavnost našega dela.

### Kdo je Ajda Podlesnik?

»Sem preprosto podeželsko, kmečko dekle, ki močno verjame v vrednote in prihodnost podeželja. Imela sem ta privilegij, da sem odraščala na družinski kmetiji v majhni vasici Svibno v občini Radeče, kjer se ukvarjamo s prirajo mleka. To mi je omogočilo, da sem postala 21. mlečna kraljica zelene doline leta 2021. Sem diplomirana inženirka kemijske tehnologije in trenutno zaposlena na ZSPM kot projektna sodelavka za mlade na podeželju. Delujem v strokovnem odboru za promocijo in lokalno pridelano hrano pri KGZS. Sem članica upravnega odbora (UO) Govedorejskega društva Laško - Radeče in prav tako članica UO DPM Laško - Radeče, kjer sem bila ena od pobudnic za (ponovno) ustanovitev društva.«

### Kakšno je sodelovanje s KGZS in drugimi nevladnimi kmečkimi organizacijami?

Zelo dobro. Zagotovo so za to zaslužna tudi prejšnja vodstva podeželske mladine in zbornice. Trudimo se, da interese mladih s podeželja zastopamo kar se da enotno in tako okrepimo glas mladih kmetov. Pravzaprav si ne znam predstavljati zastopanja kmetijstva brez dobrega sodelovanja med mladimi, zbornico in drugimi nevladnimi kmečkimi organizacijami.

Z zbornico skupaj organiziramo nekaj dogodkov, na katere smo izredno ponosni. V začetku leta smo izvedli tradicionalno Srečanje mladih prevzemnikov kmetij, na vsaki dve leti poteka izbor inovativnega mladega kmeta in omenjeni Kviz mladi in kmetijstvo, ki smo ga letos tudi že »spravili pod streho«.

### V zadnjih letih si je ZSPM preko lokalnih društev in krovne organizacije močno prizadevala za opolnomočenje mladih na podeželju. Koliko je viden dvig samozavesti mladih na podeželju?

Menim, da nam je v zadnjih letih to dobro uspevalo, saj se zanimanje za članstvo pri podeželski mladini veča, »šušlja« se o ustanovitvi kar nekaj novih društev ...

ZSPM daje mladim močnejši glas v družbi in politiki, močnejše je skupno zastopanje interesov mladih s podeželja in mladih kmetov. Skupaj lahko gradimo prostor, v katerem smo slišani, povezani in ponosni. Zagotovo se začne pri posamezni-

### Osebna izkaznica ZSPM

Poleg predsednice ima ZSPM podpredsednika Martina Žbogarja. Združuje 38 društev podeželske mladine, na Celovski 43, kjer je sedež ZSPM v Ljubljani, pa imajo dve polno zaposleni in eno za polovični delovni čas. Za štiri ključna področja dela skrbijo: Urška Skube – mladinsko delo in neformalno izobraževanje; Doris Letina – mladi kmetje in kmetijska politika; Eva Kotnik – mladinske politike in razvoj podeželja; Nina Kresnik – mednarodno sodelovanje.

Lokalno delovanje zveze je organizirano v enajstih regijah, iz njih pa prihajajo naslednji predstavniki: Bela krajina: Primož Malešič; Celje: Julija Štimulak; Dolenjska: Ula Parkelj; Gorenjska: Nejc Ažman; Koroška: Domen Logar; Notranjska: Filip Avsec; Osrednjeslovenska regija: Jakob Jesenšek; Podravje: Veronika Čander; Pomurje: Marina Nemeč; Posavje: Tija Kotar; Primorska: Matej Ščuka.

ku, a spremembe, ki bodo vidne prihodnjim generacijam, bodo možne le, če nastopamo čim bolj enotno in argumentirano. Preko ZSPM lahko pokažemo in dokažemo, da smo ponosni mladi s podeželja.

**Za delovanje ZSPM je pomembno tudi financiranje. Ravno je objavljen razpis za nevladne organizacije v kmetijstvu, na katerem ste lani prejeli manj sredstev kot prejšnje leto. Kako je to vplivalo na vaše aktivnosti in kako bo v prihodnje?**

Eden večjih izzivov naše organizacije (in nam podobnih) je zagotovo financiranje. Danes lahko predvidiš toliko sredstev, jutri pa je lahko že vse drugače. In ravno to se je zgodilo prejšnje leto. Smo pa mladi in inovativni in se potem pač poskušamo znajti po svoje.

 **Marjan Papež, KGZS**



*Ob izvolitvi sta Ajdi Podlesnik poleg prejšnje predsednice Eve Golob čestitala še direktor KGZS Martin Mavsar in Jože Očko, ki dela v okviru javne službe kmetijskega svetovanja z mladimi kmeti. (Foto: Rok Rakun/ppr.si)*

### Najljubši/a:

dogodek ZSPM	državne kmečke igre
kmečko opravilo	spravilo sena
domača žival	absolutno kravice!
zvrst glasbe	samo da je slovenska
šport	pohodništvo
hrana	domača klobasa, zelje in krompir v kosih
sprostitev	pospravljanje in urejanje doma, če se nikamor ne mudi 😊
praznik	božič

 Kmetijski inštitut Slovenije  
Agricultural Institute of Slovenia

# DAN AGROROBOTIKE IN NAPREDNIH TEHNOLOGIJ V KMETIJSTVU



27. maj 2026  
sreda



Infrastrukturni  
center Ptuj KIS



Sofinancira  
Evropska unija



Več  
informacij



www.kis.si

## Težave agrarnih skupnosti v Sloveniji

*Pregled ključnih izzivov in predlogov za izboljšanje zakonodajnega okvira*

V Sloveniji je v registriranih upravnih enot vpisanih 638 agrarnih skupnosti (AS), vendar se ocenjuje, da je aktivnih le okrog polovica registriranih. V postopkih denacionalizacije je bilo AS vrnjenih več kot 80.000 ha zemljišč ali malo manj kot 4 % površine Slovenije. Največ AS je na Primorskem in Gorenjskem, kjer imajo ti tudi pomembno vlogo pri upravljanju prostora. V Upravni enoti Sežana, kjer je v register vpisanih 63 AS oziroma največ v Sloveniji, AS obsegajo okrog 20 % njene površine.

AS so se ponovno ustanovile po Zakonu o ponovni vzpostavitvi AS ter vrnitvi njihovega premoženja in pravic iz leta 1994. Z Zakonom o agrarnih skupnosti (ZAgrS) iz leta 2015 in novelami v letih 2022 in 2024 se je postavilo okvire za upravljanje premoženja AS. ZAgrS določa tudi preoblikovanje in novo registracijo, da dobijo AS na koncu imena kratice a.s.. Če se AS ne preoblikujejo, navzven delujejo le kot navadne solastniške skupnosti. Do sedaj se je po ZAgrS preoblikovalo okrog 110 AS. Sprejem nove zakonodaje s področja AS je sicer izboljšal njihovo delovanje, v praksi pa se je zaznalo, da je še veliko ovir in pomanjkljivosti, ki bi jih morali izboljšati. Nekatere celo onemogočajo normalno delovanje in razvoj AS.

### Enajst predlogov za sistemske izboljšave

O tem smo se pogovarjali na Delovni skupini za spremljanje AS, ki deluje v okvirju Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. V delovni skupini so predstavniki MKGP, KGZS, ZPASS, BF, MP, ACS, sodišča in Službe vlade za zakonodajo. V zadnjih 4 letih je MKGP sklical samo eno sejo. Na tej seji letos (2026) so predstavniki Kmetijsko-gozdarske zbornice Slovenije in Združenja predstavnikov agrarnih skupnosti Slovenije skupaj predstavili aktualne teme, ki bi jih morali nujno začeti reševati:

1. davčni vidik AS in poenostavitev davčnih napovedi, kar je bilo v preteklosti že obljubljeno na Ministrstvu za finance;
2. višina davka na dediščino AS in sodne takse – predlaga se uporaba Uredbe o določitvi vrednosti zapuščine za nepremičnine, ki so v lasti članov agrarne skupnosti, tudi za izračun davka na dediščino in določitev sodne takse pri dedovanju;
3. dodelitev matične številke vsem AS (vpis v AJPES), ker se drugače ne more odpreti transakcijskega računa;
4. zakonito delovanje sodišč (vpis premoženja na AS, razdelitev parcel AS med dediče, ipd.) – sodnike bi morali dodatno izobraziti in določiti sodišča, ki se bodo ukvarjala z AS;
5. nerešeni dedni postopki – predlaga se program za reševanje nerešenih dedovanj v AS, ker je v zemljiški knjigi veliko plomb, ki niso rešene;
6. vzpostavitev registra AS na MKGP, da bi imeli ažurno stanje, kar bi med drugim omogočalo pravično obdavčitev članov AS;
7. notarska obravnava AS – izobraževanje za notarje; podobna izobraževanja bi morali organizirati tudi za FURS in Zemljiško knjigo; nekaterih pogodb se zaradi zbirkratiziranih in nerazumnih postopkov ne more realizirati (če npr. zaradi nerešenih dedovanj nimamo vseh EMŠO in davčnih števil, umrlih članov AS);
8. predkupna pravica AS pri nakupu zemljišč; AS ne more nastopati kot kupec kmetijskega in gozdnega zemljišča, ker ne morejo dobiti statusa kmeta – v 23. člen ZKZ naj se doda AS kot predkupni upravičenec za drugim kmetom in pred kmetijske organizacije;
9. omejiti je treba prodajo AS deležev; prosta prodaja pomeni možnost malverzacij in tveganje za ohranitev AS, tudi kot nesnovne kulturne dediščine; prodajalec deleža na premoženju AS naj bi moral pred prodajo obvestiti AS in postopek prodaje nadaljevati po 30 dneh, ko je bila AS obveščena; upravni enoti se mora pri objavi ponudbe za prodajo deleža priložiti potrdilo, da je bila AS obveščena vsaj pred 30 dnevi;
10. pri prenosu deležev občine ali države na preostale člane AS bi morali člani AS pridobiti njihove deleže sorazmerno glede na obstoječe deleže;
11. delež na premoženju AS se mora prodajati ločeno od ostalega premoženja lastnika deleža v AS; če se premoženje prodaja skupaj, AS ne more uveljavljati predkupne pravice samo za premoženje AS.

Upamo, da bodo pristojni za področje AS v bodoče imeli več posluha za reševanje naštetih težav. Na MKGP bi radi pridobili tudi kompetentno osebo, ki bi se ukvarjala s problematiko AS in bi svetovala in pomagala AS pri njihovem delovanju.

 **Egon Rebec, KGZS**



Sestanek delovne skupine za spremljanje AS

# Nova evropska strokovna skupina za diverzifikacijo kmetij

*EU CAP Network odpira razpravo o prihodnosti večfunkcionalnega kmetijstva in odpornosti kmetij*

Februarja 2026 je bila v Bruslju ustanovljena strokovna skupina za diverzifikacijo kmetij v okviru EU CAP Network. Njene naloge so raziskati priložnosti in možnosti za krepitev odpornosti kmetij, povečanje prihodkov ter spodbujanje trajnostnega razvoja podeželja.

## Ključne ugotovitve

Velik delež evropskih kmetov se sooča z izzivi pri zagotavljanju preživetja zaradi nestabilnosti prihodkov, naravnih nesreč, ekstremnih vremenskih pojavov, poslabšanja stanja okolja, geopolitičnih razmer, pritiskov na cene in povečane konkurence na trgu. Najbolj ranljive so manjše kmetije, specializirani sektorji ter območja z gospodarskimi ali geografskimi omejitvami. Za številne kmete predstavlja diverzifikacija v nekmetijske dejavnosti učinkovit način stabilizacije prihodka, saj omogoča izrabo obstoječih sredstev (zemljišč, objektov, opreme) za ustvarjanje dodatnih virov dohodka.

Diverzifikacija prispeva k stabilizaciji poslovanja, odpiranju delovnih mest in razvoju lokalnega gospodarstva. Najpogostejše dejavnosti vključujejo turizem, predelavo z dodano vrednostjo, kratke prodajne poti, oddajanje nepremičnin, obnovljive vire energije in druge storitvene dejavnosti.

Uresničevanje teh priložnosti lahko ovirajo manjše tržne priložnosti zaradi oddaljenosti, sezonskost, pomanjkanja delovne sile, administrativne ovire ter možni konflikti z osnovno kmetijsko dejavnostjo.

## Vloga skupne kmetijske politike (SKP)

Skupna kmetijska politika (SKP) lahko igra pomembno vlogo pri spodbujanju diverzifikacije s kmetijskimi in gozdarskimi dejavnostmi: predelave ter drugih nekmetijskih dejavnosti (storitve, turizem, dobro počutje) vključno z razvojem kratkih dobavnih verig in lokalnih prehranskih sistemov. SKP podpira nekatere ukrepe (krepitve konkurenčnosti in diverzifikacijo, podpore za naložbe malih kmetij, za naložbe v predelavo/trženje kmetijskih proizvodov in za nekmetijsko diverzifikacijo).

Glavni izzivi, ki jih izpostavljajo države članice, so administrativna bremena, dolgotrajni postopki, omejen dostop do financiranja in zapletena zakonodaja.

Približno četrtnina kmetij v EU že izvaja nekmetijske dejavnosti, vendar ustvarijo le okoli 5 % skupne proizvodnje. Bavarski primer kaže, da lahko delež diverzifikacije doseže tudi 66 % (turizem, obnovljivi viri, neposredna prodaja). Programi LEADER in EIP-AGRI ostajajo ključni mehanizmi za podporo manjšim lokalnim projektom.



## Vpogledi strokovnjakov

Jan-Willem Van Der Schans (mreža EU CAP) je podal pregled diverzifikacije kmetij v EU. Trende na področju diverzifikacije lahko razdelimo na: diferenciacijo (npr. dodajanje vrednosti proizvodom, proizvodnja energije), ponujanje storitev (npr. gostinske storitve, storitve oskrbe) in doživetja (npr. turizem, dobro počutje). Kar zadeva odpornost in rast kmetij, majhne kmetije diverzifikacijo obravnavajo kot nujen vir prihodkov, medtem ko večje v njej vidijo priložnost za povečanje prihodkov.

Sari Blonk (Ministrstvo za kmetijstvo, ribištvo, varnost hrane in naravo, Nizozemska) je predstavila podrobnosti okvira politike za večfunkcionalno kmetijstvo na Nizozemskem. Ena tretjina kmetov na Nizozemskem se ukvarja z večfunkcionalnim kmetijstvom (MFA), kar je skupni izraz za kmetije, ki združujejo kmetijsko proizvodnjo in okolje ter hkrati zagotavljajo storitve družbi. Obstajajo politične ambicije za spodbujanje diverzifikacije kmetij zaradi njenega družbenega pomena pri oživiljanju podeželskih območij in krepitvi odpornosti kmetij. Izzivi pri izvajanju MFA vključujejo prostorsko načrtovanje, regulativno breme (npr. socialno varstvo, varnost hrane, naravo) in potrebo po večji podpori kmetijam.

Michaela Kaineder (Zvezno ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo, podnebje in varstvo okolja, regije in upravljanje z vodami, Avstrija) je predstavila, kako skupna kmetijska politika (SKP) podpira diverzifikacijo v Avstriji, kjer v sektorju prevladujejo majhna in družinska kmetijska gospodarstva.

Diverzifikacija je tu strategija za preživetje kmetij, saj ponuja več virov prihodkov in motivacijo za kmetije (zlasti za ženske člane družine), da se osredotočijo na nišna področja, kot so kakovostni proizvodi, ter tako povečajo dobičkonosnost in odpornost.

Podpora SKP je na voljo v obliki paketa z več ukrepi. Različni izzivi za diverzifikacijo vključujejo dostop do naložb in načrtovanje, sistematično znanje, regulativne zapletenosti, udeležbo na usposabljanjih in spreminjajoče se zahteve potrošnikov.

### Ključne teme za nadaljnje delo

Člani tematske skupine so za prioriteta področja izpostavili:

- krepitev usklajenosti politik in regulativnih okvirov za spodbujanje in podporo diverzifikaciji na kmetijah,
- boljšo integracijo SKP z drugimi politikami,
- pomen diverzifikacije za razvoj podeželja,
- priložnosti v storitvah, socialnem varstvu, krožni bioekonomiji in energetiki,
- razvoj znanj, veščin in strokovne podpore kmetijam,
- vlogo diverzifikacije pri privabljanju mladih na podeželje,
- krepitev vodstvenih vlog žensk v diverzificiranih kmetijah.

 Andrejka Krt, KGZS

## Stranski produkti v primarni pridelavi kot izziv in priložnost

*Ob slovenskem dnevu brez zavržene hrane, 24. aprilu, ozaveščamo o dragocenih virih, ki se skrivajo v stranskih tokovih kmetijske pridelave*

Že pred prihodom hrane do trgovin se izgubi približno 14 % vse pridelane hrane, s tem pa tudi dragoceni viri, kot so voda, tla in energija, ki so bili vloženi v njeno pridelavo. Danes se tega še bolj zavedamo, zlasti v času negotovih razmer in omejenih energetskega virov, kar dodatno poudarja pomen odgovornega ravnanja s hrano.

V kmetijstvu, zlasti pri pridelavi in predelavi sadja in zelenjave, pomemben del teh izgub predstavljajo stranski tokovi, kot so olupki, peške, tropine in drugi rastlinski ostanki. Ti se pogosto obravnavajo kot odpadki, čeprav vsebujejo številne koristne snovi, kot so vlaknine, olja in bioaktivne spojine.

### Jabolčne tropine: od odpadka do funkcionalne surovine

Dober primer so jabolčne tropine, ki predstavljajo 4 milijone ton odpadkov na svetovni ravni. Tropine predstavljajo približno 25–30 % ostankov pri stiskanju jabolk.

Analiza tržnega potenciala in laboratorijske ocene so pokazale, da so jabolčne tropine eden najobetavnejših stranskih proizvodov za razvoj novih ekološko naravnanih izdelkov. V industriji proizvodnje jabolčnega soka nastajajo tropine v velikih količinah, njihovo

odstranjevanje pa pogosto predstavlja strošek. Tradicionalno se uporabljajo kot nizkocenovna surovina – večinoma za živalsko krmo ali kompostiranje, kar zaradi nizke vsebnosti beljakovin in visoke vsebnosti sladkorjev ni optimalno.

Kljub temu so jabolčne tropine bogat vir dragocenih sestavin, kot so polifenoli, vitamini in prehranske vlaknine, ki jih je mogoče izkoristiti pri razvoju novih živilskih izdelkov ali kot funkcionalne sestavine. Njihova dodana vrednost lahko pomembno izboljša učinkovitost rabe virov in okrepi ekonomsko vzdržnost vrednostne verige jabolk.

Poleg živilske industrije predstavljajo jabolčne tropine tudi surovino za kozmetični sektor ter za razvoj drugih ekološko inovativnih izdelkov, npr. embalaže iz jabolčnega voska. Njihova uporaba tako podpira koncept krožnega gospodarstva in ustvarja nove tržne priložnosti na osnovi doslej premalo izkoriščene biomase.


Ena novejših možnosti za uporabo tropin je liofiliziranje in mletje v moko. Ugotovili so, da dodajanje moka (do 20 %) v mesne kroglice ne vpliva bistveno na okus; zaradi vsebnosti vlaknin in bioaktivnih snovi ima moka tudi antioksidativno delovanje in prispeva k daljšemu roku uporabe.



Moka iz jabolčnih tropin predstavlja tudi dober vir brezglutenske surovine, vsebuje visoko vsebnost netopnih vlaken in pektina. Zanimiva je tako za živilsko industrijo kot tudi za kozmetični sektor.

### Stranski produkti v hierarhiji ravnanja z odpadki

Možnosti uporabe stranskih proizvodov v predelavi kmetijskih pridelkov so velike, vendar je ključno njihovo umeščanje v širši okvir ravnanja z odpadki. Ta temelji na hierarhiji, pri čemer ima prednost preprečevanje nastajanja odpadkov, sledi ponovna uporaba in predelava, nato recikliranje ter energetska izraba. Odstranjevanje odpadkov predstavlja zadnjo možnost, kadar druge rešitve niso izvedljive. Tak pristop spodbuja učinkovito rabo naravnih virov ter zmanjšuje negativne vplive na okolje in zdravje ljudi. Prav zato je smiselno stranske proizvode prepoznati kot vir, ki ga je treba čim dlje ohranjati v uporabi in ga vključevati v trajnostne proizvodne procese.

 Mojca Bozovičar, KGZS

## Vetrolom – nevidna škoda, ki jo lubadar že vidi

*Poziv za hitro sanacijo škode po vetrolomu*

Spomladi je nad severovzhodno in osrednjo Slovenijo zapihal orkanski veter. Posebej silovit je bil nad Pohorjem in Kozjanskim ter zgornjo Gorenjsko. Odkrite strehe, podrto drevje ob cestah in pretrgane električne napeljave so vidni del škode. V gozdovih pa se odvija tisto, česar z roba gozda ni mogoče opaziti. Odlomljeni vrhovi so lahko bolj nevarni, ker jih ne jemljemo resno, a je z njimi veliko dreves oslabiljenih. Čeprav drevesa niso padla in so celo cela, so zaradi nalomljenega koreninskega sistema pod hudim stresom in postanejo izjemno lahka tarča za napad podlubnikov. Prav ta nevidna škoda je za gozd veliko bolj nevarna od podrhtih dreves.

### Odlomljeni vrhovi in poškodovane korenine so večja grožnja kot podrta debla!

Kmetje vedo, da je potrebno podrto drevo odstraniti. Odlomljeni vrh in oslabiljeno drevo pa sta gojišče za malega in velikega smrekovega lubadarja. Jajčeca bodo odložena že aprila, prva generacija hroščev bo rojila maja do junija in se bo lotila okoliških zdravih smrek. Sanacijo je tako nujno narediti do visokih temperatur, ko bo izletela prva generacija. Iz enega napadenega drevesa se lahko v eni sezoni razvije dovolj hroščev, da napadejo deset in več dreves v bližnji okolici. Takrat je sanacija še možna, po tem času pa zaradi razpršenih jeder podlubnikov ob nepravočasnem ukrepanju ti lahko uničijo ogromne površine gozdov in v taki situaciji zmanjka delavcev.

### Primerjava s preteklimi vetrolomi

Leta 2008 je vetrolom na Pohorju poškodoval okrog 700.000 kubičnih metrov lesa. Žledolom leta 2014 je prizadel kar 9 milijonov kubičnih metrov. Ker sanacija ni povsod potekala pravočasno, je v naslednjih dveh letih lubadar uničil še dodatne milijone kubičnih metrov zdravega gozda. Po ocenah Zavoda za gozdove je bil posredni lubadarjev posek po letu 2014 na nekaterih območjih dvakrat do trikrat večji od neposredne škode same ujme.

Letošnji vetrolom je po ocenah povzročil med 500.000 in 1.500.000 kubičnih metrov poškodovanega lesa, od tega znaten del v obliki odlomljenih vrhov in poškodovanih koreninskih sistemov, ki jih lastniki šele odkrivajo.

### Okno za sanacijo je dva do tri mesece

Lastnik gozda, ki sanacijo začne junija, ni storil nič. Če se v tem obdobju v celoti posvetite sečnji, spravilu in odvozu poškodovanega lesa, je zadeva obvladljiva in gozd bo ostal zdrav. Če pa se začne odlašati in bo preveč nevestnih lastnikov, bo škoda verjetno ušla iz rok in bo lubadar naslednje leto povzročil večkratnik prvotne škode. **Lastniki lahko sanacijo začnete takoj, brez čakanja na odločbo.** O poteku del in količinah je treba sproti obveščati revirnega gozdarja ZGS, da bo



imel pregled nad stanjem na terenu in bo lahko pravočasno ukrepal pri neaktivnih sosednjih lastnikih z izdajo odločb o sanitarni sečnji.

### Začasno skladiščenje lesa na kmetijskih zemljiščih

MKGP bi moralo nemudoma določiti izjemo, ki bi lastnikom gozdov omogočila začasno skladiščenje odstranjenega lesa na kmetijskih površinah. Les na odprtem in osončenem prostoru se hitro posuši, skorja razpoka in odpade, s čimer preneha biti primeren substrat za lubadarja. Hkrati bo takšen les do jeseni dovolj suh za uporabo kot kakovostna biomasa v obliki drv ali sekancev.

### Energetski potencial slovenskega gozda

Slovensko gozdarstvo pri rednem letnem poseku in spravilu porabi le majhen delež energije v primerjavi z energetskim potencialom, ki ga ponuja les po vetrolomu, in ta večinoma ni visoke kvalitete. S pravočasno sanacijo poškodovanega lesa in skrbnim ohranjanjem gozdov bi pridobili lesno maso, katere energijska vrednost ustreza približno 150 milijonom litrov kurilnega olja. V času energetske krize je nesprejemljivo, da bi ta dragoceni potencial zgnil v gozdu ali postal žrtev lubadarja, če lastniki in izvajalci ne bi imeli zagotovljenih ustreznih pogojev za delo.

### Les iz sanacije je garancija za negotove čase

Letošnja sanacija bo na trg potisnila precejšnje količine slabega lesa v obliki drv in sekancev v trenutku, ko se energetska negotovost v Evropi krepi. Cene goriv ostajajo in kot kaže, bodo lahko še višje. Vsak kubični meter lesa, ki ga lastnik odstrani, ima tako dvojno korist. Le zdrav gozd je zdrava banka, v negotovih časih pa so suha drva energetska varnost in dober dohodek.



## Srečanje rejcev perutnine Slovenije – Iz prakse za prakso

*Panoga se sooča z izzivi, ki presegajo okvire posameznih rejcev in zahtevajo usklajeno, strokovno podprto dolgoročno delovanje.*

V prostorih Kmetijsko-gozdarske zbornice Slovenije (KGZS) v Ljubljani je marca potekalo prvo Srečanje rejcev perutnine Slovenije - Iz prakse za prakso. Več kot 60 perutninarjev je sodelovalo v strokovni izmenjavi mnenj in razpravljalo o ključnih izzivih sektorja. Srečanje je bilo organizirano na pobudo članov strokovnega odbora za perutninarstvo pri KGZS. Rejci nesnic, pitovnih piščancev, kooperanti in rejci zaokroženih sistemov so prisluhnili zadnjim trendom v perutninarstvu in si izmenjali znanje, izkušnje in razmišljali, kako naprej.

Gre namreč za živinorejsko panogo, ki postaja vse bolj pomembna, saj povpraševanje po piščančjem mesu in jajcih iz leta v leto narašča. Vse bolj jasno postaja, da se panoga sooča z izzivi, ki presegajo okvire posameznih rejcev in zahtevajo usklajeno, strokovno podprto dolgoročno delovanje. Razprave o načrtovanih spremembah evropske zakonodaje, etičnih vidikih prakse, vplivu trgovcev na blagovne znamke in pomenu slovenskega trga opozarjajo na nujnost pravočasnega odzivanja. Posebej je bilo poudarjeno pričakovanje, da zbornica odigra vlogo glasnika stroke in partnerja, ki zna pravočasno preprečiti neprimerne zakonodajne odločitve.

»Za nami je pestro leto. Zagotovem lahko, da je zbornica aktivno zastopala interese in poglede sektorja. Položaj v kmetijski panogi je zahteven, vendar verjamem, da se prav v perutninarstvu skrivajo številne razvojne možnosti, tako v tehnologiji reje kot tudi v širšem okolju, v katerem delujemo. Skupaj jih bomo lažje prepoznali in uspešno predali napreji,« je v svojem nagovoru poudaril direktor KGZS **Martin Mavsar** in še dodal: »Vesel sem, da ste se danes zbrali v tako lepem številu. Ideja za pripravo posveta je prišla iz želje vseh nas, da se rejci perutnine srečate, izmenjate izkušnje in posodobljene informacije ter se ob tem tudi prijetno



Več kot 60 perutninarjev se je zbralo na srečanju rejcev, ki ga je organizirala KGZS.

družite. Program današnjega dogodka so skrbno pripravili člani Strokovnega odbora za perutninarstvo pri KGZS. Posebna zahvala gre predsedniku odbora **Bojanu Lončarju** in strokovni tajnici ter vodji službe za rejo neprežvekovalcev na KGZS **Gabrijeli Salobir**.«

S svojimi predavanji so nastopili priznani strokovnjaki s področja prehrane živali, dobrobiti perutnine, veterinarske medicine in reje: **prof. dr. Janez Salobir** (BF UL), **Stojan Hergouth** (Jata Emona), **izr. prof. dr. Manja Zupan Šemrov** (BF UL, ekspertinja Evropske komisije), **Tomislav Kovačič**, **dr. vet. med.** (Panvita Veterina), **Marijan Čik** (Avstrijsko koroška zbornica) ter **Rok Pahič** (Dobrodeje). Osvetlili so ključne trende, izzive in priložnosti perutninarske panoge, ki se sooča z naraščajočimi zahtevami trga, evropskimi regulativami in vedno bolj kompleksnimi pogoji reje v odmik od dognanj živinorejske stroke.

### Poraba perutninskega mesa narašča

Da perutninsko meso in jajca postajata vse bolj zaželena v prehrani, potrjujejo podatki o naraščajoči porabi. Kot poudarja **Stojan Hergouth**, direktor Jata Emone, ki perutninsko panogo spremlja že štiri desetletja, trend rasti porabe ostaja izrazit. Ob tem opozarja, da Slovenija ne more postati močan izvoznik perutninskega mesa, saj je domača prireja premajhna in je ni mogoče bistveno povečati. V evropskem merilu tako predstavljamo zgolj **0,08 %** celotne proizvodnje perutninskega mesa in **0,4 %** jajc.

Poleg omejitev prireje Hergouth izpostavlja pomanjkanje interesa za delo v tej panogi, kar dodatno zavira njen razvoj. V Sloveniji je po njegovih besedah le približno **15 %** reje v kletkah, večina rej tako perutnini omogoča dobre življenjske pogoje. Pri trendu prehoda v prosto rejo poudarja, da obstoječa zakonodaja rejce sili v postopke, ki ne optimizirajo procesa prireje in pogosto niso v duhu strokovnega razvoja.

Prav tako je zanimivo dejstvo, da se že razvijajo tehnologije, ki bodo omogočile določanje spola piščancev med bivanjem zarodka znotraj jajčne lupine. Digitalizacija naj bi postopoma zmanjšala potrebo po vstopanju ljudi v hleve. Ob razmišljanju o alternativnih virih krme, kot so insekti, ostaja zadržan: »Tudi muhe so živa bitja. To ne zdrži osnovne logike živinoreje, ki temelji na pretvarjanju rastlinskih tkiv v živalska.« Znanost deluje v smer optimizacije postopkov, medtem ko se je, po njegovem mnenju, politika marsikje oddaljila od znanstvenih dognanj.

Kljub različnim aktivnostim proti uživanju mesa poraba perutninskega mesa še naprej narašča. Verjetno je razlog tudi v upadanju porabe svinjskega mesa. Živinoreja je ogrožena panoga tudi zaradi širjenja različnih bolezni, kar vpliva na trenutno visoke cene jajc in mesa, ki je najvišja v zadnjih **40**

**letih.** Razmere se lahko hitro spremenijo, ker se spreminjajo trgovske prakse. »Trgovci se vse bolj obračajo proti blagovnim znamkam in vzpostavljajo svoje. Tudi poreklo je blagovna znamka,« opozarja Hergouth. S tem se med drugim postopoma poskuša iz prodaje izriniti sheme kakovosti, kot je Izbrana kakovost, in Slovenijo še bolj vezati na globalne trge. »Rejci smo tako odvisni od usmeritev in delovanja Kmetijsko-gozdarske zbornice Slovenije, ki mora zastopati prave interese,« poudarja pomen stanovske organizacije **Hergouth**.

Gradnja novih hlevov in rejskih površin bi bila po njegovem mnenju nujna za ohranjanje manjših rej. »Hlev je glavno orodje živinoreje,« je še dodal. Ob trenutno visoki ceni mesa in jajc panoga prinaša stabilnost, ki jo bo nekoliko ogrozil prehod v talno rejo, ki pomeni precejšen dvig stroškov.

Zakaj torej vztrajati v perutninski panogi in zakaj podpirati lokalno rejo? Prvi razlog je svežina, drugi pa zanesljivost in kakovost živil. Zanimiv je podatek, da kar **90 %** veterinarjev dela v nadzoru kakovosti hrane. A dejstvo je, da lokalno pridelavo lahko hitro ogrozi že večji tovornjak poceni jajc, na kar so se trgovci že prilagodili. Če je bila takšna dobava nekoč neizvedljiva, je danes povsem uresničljiva, saj imajo za to vzpostavljene distribucijske centre. Ob tem se odpira vprašanje prihodnosti celotne živinorejske stroke. Zakaj ohranjati fakultete in razvojne centre, če tega znanja politika ne upošteva?

Hergouth razlaga, da prireja v Sloveniji nikoli ne bo najcenejša, tudi zato, ker se slovenska perutninska panoga lahko opira le na en strateški trg. Edina prava prednost domače reje tako ostaja kakovost. »Za popolnost se je treba boriti, za trg se je treba boriti in se hkrati prilagajati trendom,« meni Hergouth in še doda, da jajc v Sloveniji ne bo zmanjkalo, z domačimi rejci ali brez njih. In še, da je iluzorno razmišljati, da imamo zmogljivost za oskrbo velikih trgov zunaj Slovenije. Ti namreč zahtevajo velike količine, stabilnost in stalnost, česar slovenske reje ne morejo zagotoviti.

### Kaj pomeni dobrobit živali

V katero smer gredo trendi dobrobiti živali na območju Evropske unije in kaj se na ravni Evropske unije razume z imenom dobrobit živali, je predstavila izredna profesorica na Biotehniški fakulteti **dr. Manja Zupan Šemrov**. Izpostavila je zahtevo potrošnikov v Evropski uniji, ki živijo višjo kakovost življenja, in takšno kakovost življenja zahtevajo tudi za rejne živali. Na ravni Evropske unije tako deluje Evropska agencija za varnost hrane (EFSA), ki svetuje o obstoječih in novih tveganjih v zvezi s hrano ter prispeva k oblikovanju evropske zakonodaje, pravil in politik. V sklopu EFSA deluje tudi **Zupan Šemrova**. Predstavila je idejo programa poenotenja merljivih kazalcev dobrobiti živali, pri čemer je osredotočenost na posamezni živali. V roku treh let bo na ravni Evropske unije izdelan poenoten sistem spremljanja pitanih piščancev. Razvoj gre v smer počasi rastočih piščancev, kar bo za seboj potegnilo več meritev in nujno uvedbo digitalizacije. Na ravni Evropske unije se želi pridobiti čim več podatkov iz prakse, dejanske rezultate in osredotočenost na dobrobit posamezne živali. Iz velikih modelov se bo ustvaril sistem, ki bo omogočil enotno

kakovost življenja piščancev na območju celotne Evropske unije. »Živinorejski sektor je trenutno predstavljen kot sektor mučiteljev živali,« meni **Zupan Šemrova**. »S promocijo pozitivne dobrobiti živali s kazalniki, ki kažejo na dobro in ne na slabo, naj bi se ta trend ovrgel. Živali naj bi z novimi pogoji omogočili, da so sposobne biti ptice. Imajo vse lastnosti, ki jih ima funkcionalna ptica. Pri tem je ključen rejec. To je nekaj, kar v prihodnosti čaka in na kar se bodo morali prilagoditi tudi slovenski rejci.«



### Pomen encimov in reda

Rejcem koristno informacijo o pomenu encimov v prehrani perutnine je podal **prof. dr. Janez Salobir**. Navedel je, da se lahko z uporabo encimov energijska vrednost obroka poveča za **9 %**. Tako encimi omogočajo, da dobi perutnina iz iste krme več energije. Posledično je za krmo koristno izbirati žita z nizko viskoznostjo, ki ne sluzijo. Med encimi je izpostavil pomen fitaze, ki izboljša izrabo fosforja, mineralov in dodatno izboljša prebavo ter zmanjša rast škodljivih bakterij v želodcu perutnine.

Pri pripravi prehranskih mešanic za majhne reje, ki doma pridelajo krmno bazo, v Sloveniji deluje mešalnica Dobrodeje. Njeno ponudbo, ki omogoča dopolnitev krmne baze z manjšimi sestavinami, je predstavil **Rok Pahič**.

**Marijan Čik**, član Skupnosti južnokoroških kmetov in kmetov ter svetnik Avstrijske koroške zbornice, je poudaril pomen urejenosti reje, od prehrane in higiene do administracije. Gre namreč za zelo občutljivo panogo, ki jo je v Avstriji mogoče tudi zavarovati za možno okužbo s salmonelo, kar slovenskim rejcem žal ni na voljo. Prav zaradi možnosti zavarovanja je še toliko pomembnejše, da v reji ni nobenih nepravilnosti, saj lahko že manjša odstopanja povzročijo težave pri uveljavitvi zavarovalniške premije. Uporaba perutnine v kulinariki je tudi v Avstriji v vse večjem porastu, kljub temu predstavlja odločitev za rejo precej tvegan posel.

### Za konec

Da ima slovenska živinoreja številne prednosti, ki predstavljajo dobrobit tako za potrošnike kot tudi rejce in rejne živali, je ob koncu srečanja poudaril predsednik Stokovnega odbora za perutninarstvo na KGZS **Bojan Lončar**. Srečanje perutninarjev je jasno pokazalo, da gre za panogo, ki ostaja ena glavnih nosilk domače živinorejske proizvodnje. Predavatelji

so izpostavili, da je prihodnost perutninarstva neločljivo povezana z napredkom tehnologije, digitalizacijo, trajnostnimi pristopi in razumevanjem dobrobiti živali na način, ki temelji na merljivih kazalnikih in znanstvenih dognanjih. Obenem ostaja očitno, da brez stabilnega gospodarskega okolja, ustrezne zakonodaje in podpore politike ter stroke ne bo mogoče zagotoviti dolgoročne konkurenčnosti.

Rejci se zavedajo, da odpiranje globalnih trgov prinaša dodatna tveganja, zato je usmerjenost v kakovost, varnost in

ohranjanje zaupanja lokalnih kupcev izjemnega pomena. Med udeleženci posveta je bilo zaznati močno željo po sodelovanju, prenosu znanja in iskanju rešitev, ki bodo omogočile trajnostno rast sektorja, pri čemer računajo na pomoč Kmetijsko-gozdarske zbornice Slovenije. Z usklajenim delovanjem rejcev, stroke in odločevalcev bo mogoče oblikovati prihodnost, v kateri bo perutninarska panoga ostala vitalen in zaupanja vreden del slovenske prehranske verige.

 **Tatjana Vrbošek in Gabrijela Salobir, KGZS**

## Nova orodja za učinkovitejše reševanje škode po divjadi

*Odslej je možna prijava škode po divjadi tudi v elektronski obliki*

Škode po divjadi še kar ostajajo pereč problem na veliko območjih po Sloveniji. Nemalokrat prihaja do komunikacijskih težav med oškodovanci in upravljalci lovišč že pri prijavi škode oz. odzivih na prijavo.

Zakon o divjadi in lovstvu v svojem 56. členu dobro opredeljuje postopek uveljavljanja odškodnine za škodo po divjadi. S spremembo Zakona aprila 2025 je bil 56. člen dopolnjen in prinaša tri bistvene novosti oz. spremembe:

1. Uveljavlja možnost elektronske prijave škode.
2. Upravljalcem lovišč nalaga rok za izplačilo odškodnin, ko gre za sporazum v denarni obliki, in sicer 30 dni.
3. Komisije za določanje višine odškodnin (t. i. drugostopenjske komisije) bodo delovale na območnih enotah Zavoda za gozdove Slovenije in ne več na Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

Škode od divjadi so eden od pokazateljev usklajenosti številčnosti divjadi z okoljem. Vendar je nesporno dejstvo, da veliko lastnikov iz takšnih ali drugačnih razlogov škode ne prijavljajo. Zato podatki o škodah, ki izhajajo iz prijav, velikokrat ne odražajo dejanskega stanja.

### Elektronska prijava: preglednost brez dodatne registracije

Da bi se izboljšal pregled nad škoda-

mi in prijavami škod ter da bi bili postopki transparentni, je s spremembo Zakona o divjadi in lovstvu omogočena tudi elektronska prijava škode zaradi divjadi. Ta omogoča tudi prijavo škode brez zahteve za izplačilo odškodnine, le z namenom evidentiranja škode.

Elektronska prijava škode ne nadomešča pisne prijave. Še vedno bo možna tudi pisna prijava škode. Oškodovanci lahko uporabijo eno ali drugo možnost, prijavi sta enakovredni.

Aplikacijo oz. elektronski obrazec je pripravil Zavod za gozdove Slovenije v sodelovanju z MKGP s pomočjo sredstev Načrta za okrevanje in odpornost v okviru evropskega projekta digitalizacije javne gozdarske službe (e-Gozdarstvo). Trenutno je možna prijava na tak način samo za škodo na lovnih površinah. Do izteka projekta sredi leta 2026 pa bo aplikacija omogočala še:

- prijavo, če se lovci v 8 dneh na prijavo ne bodo odzvali,
- prijavo škode komisiji za ponovno oceno škode (t. i. drugostopenjski komisiji),
- prijavo škode na nelovnih površinah in
- prijavo škode po zavarovanih vrstah.

### Korak za korakom: kako oddati prijavo

Dostop do aplikacije je na spletni strani MKGP kot tudi ZGS. Na spletni



strani KGZS je omogočen tudi neposreden dostop do aplikacije pod zavihkom Povezave (PRIJAVA ŠKODE OD DIVJADI), ki se nahaja že na prvi strani spletne strani (kgzs.si).

Prijava škode je enostavna in ne zahteva dodatne registracije prijavitelja. Kliknete na povezavo in odpre se vam aplikacija z več možnostmi. Zaenkrat lahko nadaljujete prijavo samo za škodo na lovnih površinah. V začetku vam aplikacija ponudi izbiro lokacije, na kateri se je škoda zgodila. Karto povečate do te mere, da se prikažejo parcele, in kliknete na parcelo ali več parcel, na katerih se je škoda zgodila. Vnesete še svoje podatke in podatke o škodnih dogodkih ter po želji priložite fotografije. Nato izberete, ali želite uveljavljati odškodnino ali prijavljate škodo zgolj za evidenco. Z miško se podpišete na ponujeno okence in kliknete na Prijavi škodo. Prijava je oddana, od tega trenutka pa začne teči 8-dnevni rok, v katerem se morajo lovci odzvati.

Če imate težave z uporabo računalnika ali pametnih naprav, prijavo lahko še vedno oddate pisno. Za morebitno pomoč pri elektronski prijavi pa vam bodo na voljo tudi kmetijski svetovalci JSKS.

 **Andrej Andoljšek, KGZS**

## Projekt Circular Rainbow: trajnostno ribogojstvo brez meja

*Uspešen zaključek dveletnega projekta Circular Rainbow v okviru programa Interreg Italija–Slovenija*



Projekt Circular Rainbow, ki se je v začetku aprila letos uspešno zaključil, predstavlja pomemben prispevek k razvoju trajnostnega ribogojstva v čezmejnem prostoru Slovenije in Italije. Gre za dveletni projekt v okviru Programa Interreg Italija–Slovenija 2021–2027, v katerem sodeluje tudi Kmetijsko-gozdarski zavod Kranj. Namen projekta je bil spodbujati krožno ribogojstvo pri gojenju postrvi ter podpreti prehod na sodobnejše in okolju prijaznejše rešitve, predvsem z uvajanjem recirkulacijskih akvakulturnih sistemov (RAS), ki omogočajo učinkovitejši nadzor nad pogoji gojenja ter manjšo porabo vode.

### Strokovni obiski in predstavitve na sejmih

V okviru aktivnosti smo partnerji rezultate predstavljali na strokovnih dogodkih, med drugim na sejmih v Komendi, Gornji Radgoni ter na mednarodnem sejmu Aquafarm v italijanskem Pordenoneju. KGZS Kranj je ob tej priložnosti organizirala tudi strokovni obisk za ribogojce iz Slovenije, ki smo jih z avtobusom odpeljali na ogled sejma. Program smo dopolnili še z ogledom pilotnega sistema RAS Univerze v Vidmu v Pagnaccu, kjer so udeleženci spoznali delovanje sodobnih tehnologij v praksi. Posebej nas veseli, da so se obiska udeležile tudi ribogojke ter študentke

Biotehniške fakultete iz Ljubljane, kar potrjuje vse večjo vključenost žensk v sektor akvakulture, ki je bil v preteklosti bolj moško usmerjen.


### Digitalna orodja in tehnično-ekonomske analize

Pomemben del aktivnosti je bil namenjen podpori ribogojcem pri odločanju o posodobitvi proizvodnje. Pripravljene so bile tehnično-ekonomske analize prehoda na RAS-sisteme ter razvita digitalna orodja, med njimi digitalni dvojček in spletni vmesnik DiGiTrout za simulacijo in optimizacijo proizvodnje. Njuno uporabo smo predstavili preko spletnih se-

minarjev, na katerih smo ribogojcem in ribogojkam omogočili praktičen vpogled v uporabo teh rešitev, hkrati pa so bile obravnavane tudi možnosti učinkovite rabe stranskih produktov ribogojstva v okviru krožnega gospodarstva.

### Zaključna konferenca in pogled naprej

Zaključek 8. aprila je bil obeležen z zaključno konferenco v knjižnici Univerze v Vidmu, kjer smo skupaj s partnerji predstavili ključne rezultate ter strnili ugotovitve o poteku aktivnosti v celotnem obdobju izvajanja. Circular Rainbow tako ne predstavlja le zaključenega projekta, temveč pomembno osnovo za nadaljnji razvoj trajnostne in inovativne akvakulture ter krepitev sodelovanja v čezmejnem prostoru. Posebna pozornost je bila namenjena tudi vključevanju žensk v sektor akvakulture, saj smo ribogojke in študentke sistematično vključevali v projektne dejavnosti, povezane s seminarji, strokovnimi ogledi in srečanji. S tem smo prispevali k večji prepoznavnosti njihove vloge ter spodbujanju enakih možnosti, kar predstavlja enega ključnih horizontalnih ciljev programa Interreg. Učinki projekta se bodo nadaljevali tudi po zaključku, saj bomo partnerji rezultate predstavljali na različnih dogodkih, med drugim na evropski konferenci Aquaculture Europe, ki bo jeseni letos (2026) potekala v Ljubljani.

 **Tina Prevodnik,**  
KGZS – Zavod Kranj



## Z barjanske ravnice na Idrijske Krnice

Sredi marca je govedorejsko društvo dr. Janeza Verbiča organiziralo ekskurzijo.

### Domačija Kosmač: Aberdeen Angus na Mrzlem vrhu

Prva ogledna točka je bila domačija Kosmač, ki se nahaja na Mrzlem vrhu. Kmetijo vodita brata, ki si delita delo v gozdu in na travnikih. Hlev je novogradnja, tipičen za rejo krav dojilj (več boksov, kombinacija globokega nastilja na ležiščih z blatnim hodnikom ob krmilni mizi). Krav ni kaj dosti motilo naše opazovanje, še manj pa teličke, ki so počivali na udobnih ležiščih s slamo, nad katero smo bili navdušeni, saj smo izvedeli, da jo kupujejo na barju. Družina obdeluje 35 ha travnikov. Sprva se zdi, da je to dovolj za 16 krav dojilj, vendar imajo kar 10 ha travnikov na nagnjenem terenu, ki jih lahko obdelujejo le s samohodno kosilnico. Preostale površine vključujejo v pašno-kosni sistem. Zaradi težkih ilovnatih tal in nevarnosti erozije si namreč ne morejo privoščiti prekomerne obremenitve oziroma pregaženosti tal. Le 2 ha vseh površin predstavlja stalni pašnik. Pomemben dodaten vir dohodka na kmetiji predstavlja tudi 33 ha gozda. Zaradi dobre konverzije krme so se odločili za rejo pasme Aberdeen Angus. Izbirajo krave srednjega okvirja, porodne teže telet se gibljejo med 35 in 40 kg. Bikce prodajajo pri starosti od 6 do 7 mesecev, poleg tega pa tudi breje krave in telice za nadaljnjo rejo. »Odvisno od kupca – če si želi vrhunsko genetiko, mu jo lahko tudi zagotovimo.« Ob obisku bi si zagotovo želeli, da poskusite njihovo domačo salamo in sadjevec, ki nas je prijetno ogrel, da se z Mrzlega vrha nismo vrnili preveč premraženi na avtobus.



### Pri Krnčanu: mleko, siri in konji na tisoč metrih nadmorske višine

Po skoraj enourni vožnji po vijugasti cesti smo prispeli na 1000 m visoko vas Idrijske Krnice. Ujeta med pašniki, travniki in okoliškimi gozdnatimi vrhovi stoji kmetija, po domače pri Krnčanu. Ukvarjajo se s prirajo mleka, v hlevu pa so nas presenetili tudi konji hladnokrvne pasme, za katere z veliko predanostjo skrbi že skoraj 80-letni oče. Hlev za

krave molznice je bil zgrajen leta 2010. Odločili so se med nakupom robota za krmljenje in robota za molžo. Na koncu so se po tehtnem premisleku pošalili, da je menjava "rame" še vedno precej cenejša kot robot za molžo. Trenutno molzejo v povprečju 45 krav rjave pasme, molzišče je avtotandem s 5 enotami. Povprečna laktacija na kravo znaša 8000 l mleka. Robotsko krmljenje vsem kravam, tudi tistim manj dominantnim, omogoča enakomeren dostop do kakovostnega obroka ves dan. Kljub tehnološki posodobitvi ostajajo zmerni – staleža ne nameravajo povečevati, temveč se osredotočajo na dobrobit živali in stabilno prirajo. Telice v toplejšem delu leta redno pasejo, kar dodatno prispeva k njihovi kondiciji. V obdobjih nižjih odkupnih cen mleka so poiskali dodano vrednost v predelavi in začeli mleko predelovati v sire, obogatene z dodatki, kot sta poper in paprika. Pri tem pa ne pozabijo tudi nase – ne glede na obseg dela si družina vzame nekaj dni oddiha in takrat predelavo mleka preprosto ustavi. Pri izdelavi sira sledijo recepturi, značilni za Tolminsko, vendar daje njihovim izdelkom poseben pečat prav domače okolje. Poleg sirov ponujajo tudi surovo mleko in jogurt (navadni in sadni, čvrsti ali tekoči), sir za žar, sirotko in albuminsko skuto, s čimer lepo zaokrožujejo svojo ponudbo domačih mlečnih izdelkov.

### Domačija Žakelj: pogumna naložba s pogledom v prihodnost

Navdušene nad okusi Idrijskih Krnic nas je voznik po vijugasti poti skozi Dole in Gore varno pripeljal na zadnjo ogledno točko – domačijo Žakelj. Kmetija leži na približno 800 metrih nadmorske višine. Gospodar Aleš Žakelj se je skupaj z družino odločil za pogumno naložbo v nov sodoben hlev in povečanje črede. Kot pravi, so priložnost prepoznali v opuščanju okoliških kmetij, ki jim danes omogočajo dodaten vir krme. Ključna spodbuda za investicijo sta bila sinova, ki kažeta velik interes za nadaljevanje kmetije. Po šestih letih postopkov in približno 54.000 evrih stroškov so končno pridobili gradbeno dovoljenje. Zaradi načina reje – krave so od pomladi do jeseni čez dan na paši – so se odločili za klasično molzišče tipa ribja kost (2 × 6) in ne za molznega robota. Krave se pasejo približno šest ur dnevno, nato se vrnejo v hlev, kjer jih čakata molža in počitek. Na voljo imajo 10 ha stalnih pašnikov, ki jih ne kosijo. Osnova krmnega obroka so doma pridelano seno in travna silaža, dodatno pa dokupujejo močna krmila in koruzno silažo v balah z Iga. Letno kosijo dvakrat, le v ugodnih letih tudi trikrat. Glavni dejavnosti na kmetiji sta priraja mleka in gozdarstvo. Zanimivost hleva je predstavljal rezervoar za deževnico (180 m<sup>3</sup>), ki služi kot vir pitne vode. Pri selekciji dajejo poudarek mlečnosti, kakovosti nog in dolgoživosti živali.

# Prostorsko načrtovanje podeželja – izziv za slovensko kmetijstvo

*Sektorsko načrtovanje kot pogoj za razvoj kmetijstva in podeželja*

Kmetijstvo je panoga, ki zaradi svoje večfunkcionalnosti zahteva načrten in celosten pristop k razvoju, hkrati pa bi moralo nastopati kot enakovreden sogovornik pri pripravi in sprejemanju prostorskih načrtovalskih dokumentov na vseh ravneh – od državne, regionalne do lokalne. V času doktorskega študija sem se podrobneje seznanil s tako imenovanim agrarnim strukturnim načrtovanjem v Zvezni republiki Nemčiji in Avstriji, kjer so že zgodaj prepoznali pomen usklajenega prostorskega razvoja kmetijstva. V Sloveniji pa poskusi iz osemdesetih in devetdesetih let preteklega stoletja, da bi vpeljali prostorsko komponento v načrtovanje kmetijstva in podeželja, niso obrodili sadov. Prav tako so bila številna strokovna opozorila o posledicah stihijske in pogosto neustrezno vodene urbanizacije slovenskega podeželja večinoma preslišana, kar danes dodatno pogloblja prostorske konflikte in razvojna neskladja – prav na te pa vse glasneje opozarjajo tudi kmetje.

## Prostor kot temelj kmetijskega razvoja

Z razvojem kmetijstva in podeželja se je moral skozi čas prilagajati tudi prostor – ne le v smislu rabe zemljišč, temveč tudi v načinu poselitve. Ta mora biti načrtovana tako, da ne ovira osnovnih funkcij bivanja, hkrati pa omogoča razvoj dejavnosti, ki sodijo v podeželski prostor: to so turizem, šport in rekreacija. Le premišljeno urejen prostor lahko postane prijazen do vseh prebivalcev in ustvarja pogoje za krepitev, specializacijo in dolgoročno konkurenčnost kmetij.

Kot svojevrstno nasprotje stanju v kmetijstvu se kaže celovito načrtovanje gozdarstva, ki ima v Sloveniji dolgo in trdno tradicijo. Načrtovanje gozdarstva pomeni strokovno in dolgoročno usmerjeno upravljanje gozdov, katerega temeljni cilj je usklajevanje ekoloških, gospodarskih in družbenih funkcij gozda. Gospodarjenje gozdov ne poteka stihijsko, temveč po natančno pripravljenih gozdnogospodarskih načrtih, ki določajo obseg in način sečnje, obnovo gozdov in ukrepe za njihovo varstvo ter razvoj. Prav zaradi takšnega sistematičnega pristopa ima Slovenija razmeroma dobro razvit in mednarodno priznan sistem sonaravnega gospodarjenja gozdov. Načrtovanje gozdarstva je tesno prepleteno s prostorskim načrtovanjem, kmetijstvom, varstvom narave in celostnim razvojem podeželja, pri čemer je ključno iskanje ravnotežja med rabo in ohranjanjem prostora.

## Zamrlo sektorsko načrtovanje kot razvojni primanjkljaj

Prostorska komponenta pri dejavnostih, ki so neposredno odvisne od prostora in naravnega okolja, ni zgolj priporočilo, temveč nuja. Tak pristop imenujemo sektorsko načrtovanje, ki omogoča, da posamezna dejavnost sistematično opredeli

svoje prostorske potrebe in razvojne usmeritve. Če se ozremo k državam z razvito prakso sektorskega načrtovanja, ugotovimo, da tam posamezni sektorji aktivno oblikujejo svoj prostorski razvoj – znajo jasno opredeliti svoje potrebe po prostoru, določiti primerne lokacije za razvoj dejavnosti ter jih umeščati v prostor celovito in usklajeno. To področje je v Sloveniji z razpadom kmetijskih zemljiških skupnosti in veliki meri zamrlo, kar danes občutimo kot pomemben razvojni primanjkljaj.

Razvrščanje kmetijskih zemljišč je le del tega širšega procesa in nikakor ne more nadomestiti celovitega sektorskega pristopa. Na lokalni ravni je zato ključnega pomena povezano obravnavanje kmetijstva, naselij in obdelovalnih površin, ki predstavljajo temelj kmetijske dejavnosti. Brez usklajenega načrtovanja teh elementov prihaja do konfliktov v prostoru, zmanjševanja kakovostnih zemljišč in omejevanja razvoja kmetij.

## Kmetje prepuščeni samim sebi

Pravna osnova za posege v prostor so usklajeni in potrjeni prostorski načrtovalski dokumenti. Prav zato bi se moral kmetijski sektor že v fazi njihove priprave bistveno bolj aktivno vključevati v procese načrtovanja ter jasno uveljavljati svoje razvojne potrebe. Vse pogosteje slišimo opozorila kmetov, da pri širitvi svojih zmogljivosti ne morejo pridobiti ustreznih dovoljenj. Po nedavnih pogovorih s kmeti sem dobil vtis, da so pri umeščanju svoje dejavnosti v prostor pogosto prepuščeni samim sebi. Upravičeno se zato postavlja vprašanje, kdo učinkovito zastopa njihove interese v postopkih prostorskega načrtovanja.

Izkušnje iz tujine kažejo, da je celovit razvoj kmetijstva in podeželja mogoč – a zahteva jasno vizijo, usklajeno delovanje in dolgoročno zavezanost. Podeželje je pomembna družbena in politična kategorija, zato bi morali biti razvojni programi na tem področju bolj poenoteni in usmerjeni v dolgoročno stabilnost in razvoj. Kar so drugod razvijali desetletja, bomo morali tudi pri nas čim prej nadoknaditi.



**dr. Anton Prosen, univ. prof. v pokoju**

## Vrtnarstvu zapisan od malih nog

*Pridelava okrasnih rastlin po kategorizaciji sicer ne sodi v kmetijsko dejavnost, čeprav ima skoraj vse elemente kmetijstva. Pri okrasnih rastlinah je vse enako, samo jesti jih ne moremo. Jih pa včasih požiramo z očmi.*

**Domen Potočnik iz Šoštanja** se je s pridelavo okrasnih rastlin začel ukvarjati že v osnovni šoli, pri 13 letih. Doma sicer niso imeli kmetije, a nekaj izkušenj je že od malega pridobil na domačem vrtu in njivi. To ga je zaznamovalo, zato se je odločil za šolanje na vrtnarski šoli v Medlogu, nato pa je pridobil še višjo izobrazbo na isti šoli.

»Pridelovalna sezona traja vse leto, skrbi niso bistveno drugačne, kot če imaš živali. Tu imamo majhne občutljive rastline, ki lahko zaradi izpada elektrike, ogrevanja ali vode hitro propadejo,« orise pridelovalne skrbi Domen Potočnik.

### 2.000 m<sup>2</sup> pokritih površin

Vrtnarijo, ki se je začela leta 2007, imajo na dveh lokacijah (ena je še posebej težko dostopna za stranke) in to jim dela kar nekaj logističnih težav, zato je v vzpostavljanju nova lokacija, ki bo odpravila nekaj zagat. Pridelava poteka v desetih dvoslojnih plastenjakih. 2.000 kvadratnih metrov pridelovalnih površin je pokritih, 1.500 kvadratnih metrov pa je na prostem. Plastenjake ogrevajo z lesnimi sekanci, ki jih dobijo pri lokalnih dobaviteljih.

Po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije se je s pridelavo okrasnih rastlin in cvetja leta 2025 ukvarjalo približno 220 pridelovalcev.



*Domen Potočnik se je vrtnarstvu zapisal že pri trinajstih letih.*

Pridelava v dvoslojnih plastenjakih je sicer nadzorovana, pa vendar je treba skrbeti za zdravstveno varstvo. Zelo so pozorni na preventivo, uporabljajo sonaravna sredstva na osnovi preslice in kopriv, tudi gliv in alg, seveda pa čisto brez fungicidov tudi ne gre.

Različne vrste rastlin potrebujejo različno kombinacijo hranil. Za gnojenje imajo 16 receptur, ki so prilagojene potrebam rastlin. Gnojenje poteka sočasno z zalivanjem. »Poleg natančnega gnojenja je zelo pomembna še kislost vode. Imamo lastno vrtino, iz katere prihaja voda s stopnjo kislosti (pH) 7,2. To je treba znižati na približno 6,5, ker je pri tej stopnji kislosti najbolj optimalen sprejem hranil,« pove Domen.



*Ponudba okrasnih rastlin je zelo pestra.*



*Prve viseče jagode bodo kmalu zrele.*



*V vrtnariji so redno zaposleni trije, v delovnih konicah pa si pomagajo še z najemom delovne sile.*



*Poleg cvetočih rastlin vzgajajo tudi sadike zelenjave, največ plodovk.*

Dejavnost zagotavlja polno zaposlitev trem osebam, sezonsko pa vključijo še štiri do šest parov rok, praviloma so to vitalni upokojeanci.

### **Pestra ponudba za male in velike**

»Naše vrtnarstvo-cvetličarstvo ima v ponudbi prodajo sadik, lončnic in trajnic. 96 odstotkov sadik vzgojimo sami. Na lokaciji prodamo med 40 in 50 odstotkov pridelave, razliko razvozimo po Sloveniji, predvsem v druge vrtnarije in cvetličarne, nekaj tudi v zadružne trgovine. Pri tem me žalosti, da v zadružnih trgovinah vidim predvsem italijanske sadike, ki so zaradi obsega pridelave tam cenejše. Ta cenovni primež je izjemno hud, zato se število vrtnarij zmanjšuje, saj je ekonomika neizprosna. Pa tudi mladih naslednikov ni, saj gre za način življenja, v katerem si v dejavnost vpet 365 dni na leto.



*Živobarvne cvetoče rastline se bodo kmalu iz vrtnarije preselile v slovenske domove in na vrtove.*

V Šoštanju in tudi širše nas poznajo po široki ponudbi, poleg pridelovanja cvetja še predvsem po zelenjavnih sadikah, balkonskem cvetju, okrasnih rastlinah, lončnicah, jagodah, grmovnicah in enoletnih sadikah trajnic,« našteje Domen, »'Ljubitelji barv' pa pri nas lahko dobijo božične zvezde različnih barv, viseče mačehe in ciklame. Naše sadike nudimo po vsej Sloveniji,« našteje Domen.



*Vsakovrstne sadike so pripravljene za prodajo.*

### **Polepšajo tudi lokalne dogodke**

Poleg vzgoje sadik in cvetja je njihovo cvetje lahko del različnih lokalnih kulturnih, športnih in drugih prireditev. Če jim pripeljete prazna cvetlična korita, vam jih zasadijo po vaših željah in vam jih, če želite, pripeljejo tudi na dom. Ker imajo za bližnjega soseda čebelarja, je pohvalno, da pridelujejo tudi medovita zelišča.



## Ne smeš preveč pričakovati, potem je vedno dobro

*Podeželje v mestu je tržnica na prostem, na kateri se obnavljajo stara in rojevajo nova poznanstva ljubiteljev podeželske kulinarike.*

### Podeželje v mestu

V sozvočju s premikom letnih časov na Pogačarjevem trgu v Ljubljani že tradicionalno zaživi Podeželje v mestu – velika noč na podeželju. V središče Ljubljane prinese barve, vonje in okuse podeželja. Na Pogačarjevem trgu je v sklopu dogodka konec marca zaživilo 42 stojnic, na njih pa ponudba različnih pridelkov in izdelkov kmetij z območja celotne Slovenije, od Primorske do Prekmurja. Dogodek je potekal v organizaciji Kmetijsko-gozdarske zbornice Slovenije, Lisztovega inštituta ter Ljubljanskih parkirišč in tržnic. Organizatorji dogodka smo veseli, če so veseli kmetije, in kmetje so veseli, če se dobro prodaja. Tokrat se je prodajalo dobro in na dogodku je bilo »lušno«. Sodelujoče kmetije na Podeželju v mestu je obiskal in pozdravil predsednik Kmetijsko-gozdarske zbornice Slovenije dr. Jože Podgoršek.

### Zgodbe s stojnic

V času pred veliko nočjo gredo najboljše v prodajo mesnine in potice, a tudi ostali ponudniki so bili z obiskom in prodajo zadovoljni. »Ne smeš preveč pričakovati, potem je vedno dobro,« je smejoče odgovorila simpatična Škofjeločanka Janja Bernik s kmetije Punčar, ki je na dogodku sodelovala prvič. Družina živi le od kmetijstva, na stojnici so ponujali različne vrste moke, mesne izdelke, olja

in zelišča. Na dogodek je že večkrat nameravala priti, a jim časovno ni uspelo.

Kljub številnim ponudnikom medu so bili s prodajo zadovoljni tudi na stojnici čebelarstva Košale. Sodelovali so prvič in bili presenečeni nad velikim številom tujih obiskovalcev. Njihova ponudba medu je inovativna in obsega med z dodatki, kot so na primer ameriški slamnik, rdeča pesa in cviček. »Pri delu mi veliko pomagajo kmetijski svetovalci KGZS Zavoda Novo mesto, ki izvajajo zanimiva in koristna izobraževanja, na katerih se mi utrne kakšna ideja, kaj še in kako naprej. Za dogodek Podeželje v mestu sem izvedel z objave na FB-strani Kmetijsko-gozdarske zbornice Slovenije,« je med drugim povedal Roman Košale.

Večino ponudbe je bilo možno kupiti in odnesti domov ali pa obisk združiti s hitrim sobotnim kosilom. Člani kulinarne sekcije Društva rejcev drobnice Idrija–Cerkno so ponujali idrijske žlikrofe z bakalco. Gre za zelo posebno slovensko jed, ki so jo nekoč pripravljali ob večjih praznikih. Idrijski žlikrofi imajo danes na ravni Evrope zaščito zajamčene tradicionalne posebnosti in so posebej okusni z bakalco, ki je omaka iz jagnječjega mesa.

»Prodali smo vse, med našimi strankami na Podeželju v mestu je bilo kar 80 % tujcev.

Sploh bakalca jih je zelo navdušila, ker so bolj navajeni ovčetine. V Sloveniji še vedno obstajajo predsodki v zvezi z uživanjem ovčetine. Naša kulinarčna sekcija tako že štiri leta sodeluje na različnih dogodkih in z njo navdušuje,« so povedali zgovorni rejci drobnice, ki tokrat niso bili edini. Skupina madžarskih ovčerejcev je že od zgodnjih jutranjih ur v litoželeznem kotlu kuhala tradicionalni karcagski ovčji golaž, v katerem so uporabljeni vsi užiti deli živali – meso, ožgana glava in parklji, vampi in drobovina. Za začinjanje uporabljajo zgolj čebulo, česen, sol in papriko.

### Ples in glasba

Dogajanje na trgu je povezoval vodeni program ter glasbeni in plesni nastopi članov Folklorne skupine Groblje. Oblečeni v kostumih iz obdobja od 1860 do 1900 so obiskovalce popeljali v živahno in veselo plesno zgodbo gorenjskih delovnih plesov ter se z njimi zavrteli v ritmu polke. Pomen velike noči je osvetlil ljubljanski stolni prošt Jožef Lap, ki že tradicionalno v zanimivi pripovedi prisotnim na dogodku približa pomen tega prazničnega obdobja.

### Naslednji dogodek že 16. maja

Naj zaključimo, da že potekajo priprave na Podeželje v mestu – Dobrote slovenskih kmetij, ki bo na Pogačarjevem trgu v Ljubljani potekalo v soboto, 16. maja. Tokrat bo posebna pozornost namenjena kmetijam, ki kakovost izdelkov preverjajo s sodelovanjem na ocenjevanju Dobrote slovenskih kmetij na Ptujju.

Lepo vabljeni!

 Tatjana Vrbošek, KGZS



Lepo vreme in bogata ponudba kmetij je pritegnila pozornost obiskovalcev.



S prodajo na dogodku, na katerem je sodelovala prvič, je bila zadovoljna Janja Bernik s kmetije Punčar.

## Teden turističnih kmetij

*Povezovanje, tradicija in doživljajski turizem kot odgovor slovenskega podeželja*

Med 10. in 19. aprilom je po Sloveniji potekal Teden turističnih kmetij, ki že tretje leto zapored poteka v organizaciji Združenja turističnih kmetij Slovenije (ZTKS). Odlična priložnost za spoznavanje bogate in raznolike ponudbo slovenskega podeželja. Na njej je letos sodelovalo 30 turističnih kmetij. Dogodek tradicionalno poteka pred turistično sezono in nagovarja predvsem domače goste, dnevne obiskovalce in stacionarne goste, da se pridružijo raziskovanju naravnih čarov, kulinarike in druge odlične ponudbe. Vabi vse, ki so željni spoznati življenje na podeželju in doživeti bogato tradicijo, dediščino, utrip in kulinariko turističnih kmetij. Ker se je dogodek pred izidom Zelene dežele že zaključil, lahko zapišemo še, da so bili z obiskom zelo zadovoljni in že snujejo nova doživetja za obiskovalce.

V nadaljevanju objave povzemamo dogajanje na dogodku za novinarje na turistični kmetiji Pr'Dovar, ki ga je pred Tednom turističnih kmetij v sodelovanju z ZTKS pripravila Kmetijsko-gozdarska zbornica Slovenije (KGZS).

### Zgodba turistične kmetije

»Kar za obiskovalce deluje kot pravljica, nosi za sabo ogromno dela članov kmečkih družin,« je med drugim poudaril dr. Jože Podgoršek ter ob tem izpostavil pomen večgeneracijskega sodelovanja na kmetijah. Zagotovo je odličen primer, kaj vse se da, ko se srečajo pravi ljudje, je zgodba Turistične kmetije Pr'Dovar na Ambrožu pod Krvavcem. Postavila sta jo Marko in Polona Kuhar, njuno delo pa soustvarja in nadaljuje najmlajši od štirih otrok Štefan. Hribovska kmetija poleg reje govejih živali in ovac, ki se med letom pasejo po planinah, ponuja sobe za goste, prostor za avtodome ter na Krvavcu brunarico Sonček.

»Kar 55 % vseh kmetijskih zemljišč v Sloveniji se nahaja na gorskih in hribovskih območjih, kjer je glavna panoga živinoreja. S tresočo roko je treba pisati ukrepe, da se te dejavnosti ne zatre,« na ogroženost in pomen panoge opozarja Podgoršek. »Četudi turistične kmetije predstavljajo zgolj 3,5 % nočitvenih zmogljivosti v Sloveniji, so te tam, kjer ostalih ni. So na pristnem slovenskem podeželju, kjer ponujajo nekaj več, ponujajo doživljajski turizem s pristno domačo hrano,« je izpostavil pomen prispevka turističnih kmetij k slovenskemu turizmu.

V sklopu dogajanja na Tednu turističnih kmetij je letos potekalo več kot 60 programov, ki so vključevali kulinarčne delavnice tradicionalnih jedi iz lokalnih sestavin, vodene ogleda po kmetiji, degustacije in pokušine domačih dobrot, aktivnosti v naravi, kosila in večerje s tradicionalnimi okusi, enodnevne in večdnevne pakete ter delavnice domače obrti, s katerimi se ohranja nesnovno kulturno dediščino. Projekt vodi zunanja sodelavka ZTKS Tadeja Waldhuber. Poudarja, da je namenjen predvsem slovenskim gostom in poteka pred sezono, ko ima-

jo kmetije manj gostov. Celoten tedenski program in seznam sodelujočih kmetij je bil objavljen na spletni strani Združenja turističnih kmetij, kamor je tudi drugače dobro pokukati, ko iščemo lokacijo in prostor za praznovanja ali sprostitvev.

### Pomen povezovanja

Da turistične kmetije ne ponujajo le prenočitev in dobro sezonsko domačo kuhinjo, temveč je na njih mogoče doživeti nekaj pristnega in estetsko dovršenega, je med drugim poudarila nova predsednica Združenja turističnih kmetij Slovenije Slavica Grobelnik. Za izziv pri delu združenja je izpostavila povezovanje med ponudniki in udeleženci v prostoru.

»Predvsem želim, da se turistične kmetije z vinogradniških območij povežejo in postanejo enakovreden člen v ponudbi z vinskim turizmom Slovenije, da se turistične kmetije povežemo s čebelarji, da se povežemo v ponudbi z zeliščarji, da se povežemo v ponudbi s slovenskimi sirarji, da se povežemo v ponudbi s predelavo mesa v Sloveniji, da se povežemo s sadjarji, predelavo sadja in žganjekuho v Sloveniji,« je razložila Grobelnikova in še: »Mi vsi, ki nam je kmetijstvo osnovna dejavnost, moramo znati priporočati ob svoji ponudbi hrane in nočitev še ponudbo bližnjega vinarja, zeliščarja, čebelarja in seveda obratno. Vinar predlaga svojim gostom na degustaciji še večerjo in nočitev na bližnji turistični kmetiji. Le tako bo dolgoročno dobra matematika za vse. Nižji stroški, najboljša kakovost, dobra cena, ustno priporočilo.«

Kako pomembno vlogo pri razvoju dopolnilnih dejavnosti na kmetijah imajo kmetijske svetovalke in svetovalci, ki delujejo pod okriljem zbornice in osmih območnih zavodov, se premalokrat poudari. A gre za mrežo visoko usposobljenih posameznikov, ki predstavljajo prvi »servis«, na katerega se kmetje lahko obrnejo. Izključno s turizmom na kmetiji se ukvarja specialistka za turizem za območje celotne Slovenije Renata Kosi s KGZS – Zavoda Celje. Na dogodku je izpostavila nujnost čimprejšnje objave težko pričakovanega razpisa za nekmetijske dejavnosti na kmetijah IRP25, ki se na Ministrstvu za kmetijstvo in gozdarstvo obljublja že od leta 2024. Po neuradnih informacijah naj bi bil objavljen junija.

 Tatjana Vrbošek, KGZS



Mladi gospodar Štefan Kuhar in njegova mama Polona predstavljata kotichek za apiterapijo.

## MOS 2026: Mednarodni sejem priložnosti in sodelovanja odpira nova vrata gospodarstvu

Med 16. in 20. septembrom 2026 bo Celjski sejem znova gostil MOS, na katerem se srečajo priložnosti, ideje in konkretni poslovni rezultati.

MOS ostaja največji poslovno-sejemski dogodek v regiji in ključna platforma za povezovanje gospodarstva, predstavitev inovacij ter krepitev blagovnih znamk. Z več kot 50-letno tradicijo bo tudi letos združil podjetja, inovatorje, investitorje in obiskovalce, usmerjene v prihodnost poslovanja in bivanja.

MOS 2026 prinaša prenovljeno vsebinsko zasnovo, ki še jasneje sledi razvoju trga in potrebam gospodarstva. Sejem bo razdeljen na dva ključna sklopa, in sicer MOS (B2B) **Svet poslovnih priložnosti**, namenjen industriji, inovacijam, digitalizaciji, poslovnim storitvam in mednarodnemu povezovanju, ter **MOS Svet bivanja**, ki bo v ospredje postavil trajnostno bivanje, sodobno gradnjo, energetska učinkovitost, pametne rešitve in turizem prihodnosti.

S tem MOS še dodatno utrjuje svojo vlogo osrednjega stičišča poslovnih priložnosti v regiji.

Posebno priložnost letos ponujamo tudi članom KGZS. Zanje smo pripravili posebno ugodnost – možnost najema paketa z lesenim pultom in steno za samo 580,00 € (brez DDV). Cena vključuje 6 m<sup>2</sup> neopremljenega prostora, leseni pult in steno, prijavnino, spletni katalog in ekološko nadomestilo.

Za več informacij o prijavi in udeležbi se obrnite na **Anabelo Šeruga** na e-naslov: [anabela.seruga@ce-sejem.si](mailto:anabela.seruga@ce-sejem.si), T: 030 749 357. Pohitite s prijavo, saj je število prostih mest omejeno.

**Ne zamudite svoje priložnosti in že danes postanite razstavljalca na 58. MOS-u!**



Največji poslovno-sejemski dogodek v regiji (foto: Rok Deželak)

16. - 20. 9.  
2026

Celjski sejem

**MOS 58**

## 6. Slovenski podeželski parlament: skupaj oblikujemo prihodnost podeželja

*Nacionalni posvet o izzivih in razvojnih priložnostih slovenskega podeželja*

Društvo za razvoj slovenskega podeželja kot nevladna organizacija združuje posameznike in organizacije, ki so na različnih ravneh vključeni v razvoj slovenskega podeželja. Deluje kot povezovalna točka v podporo celostnemu in trajnostnemu razvoju podeželja.

V programu dela za leto 2026 je v ospredju izvedba 6. Slovenskega podeželskega parlamenta. Od prve pobude za organizacijo podeželskega parlamenta na Švedskem mineva 35 let; v tem času se je ta način organizirane razprave o izzivih podeželja razširil v 17 evropskih držav. Slovenci smo se pridružili pobudi pred petnajstimi leti in smo doslej izvedli pet podeželskih parlamentov v obliki dvodnevnih srečanj različnih interesnih skupin, organizacij in posameznikov.

### Devet regijskih srečanj kot temelj nacionalnega posveta

Letošnji parlament poteka v dveh fazah. V prvi smo že izvedli devet regijskih srečanj, junija 2026 pa bo nacionalni dogodek – 6. Slovenski podeželski parlament.

Regijska srečanja so potekala po vsej Sloveniji v organizaciji lokalnih akcijskih skupin, ki imajo pomembno vlogo pri razvoju slovenskega podeželja. Na srečanjih so udeleženci iz javnega, zasebnega in gospodarskega sektorja obravnavali aktualne izzive na svojem območju. V razpravah smo prepoznali več različnih izzivov in potreb, s katerimi se srečuje naše podeželje – storitve na podeželju, stanovanjska problematika, turizem, kulturna dediščina; z vsemi navedenimi izzivi se prepletajo


konflikti na podeželju, položaj žensk in mladih, medgeneracijsko povezovanje, sobivanje in vključenost.

### Interaktivni nacionalni dogodek v Ilirski Bistrici

Nacionalni dogodek 6. Slovenski podeželski parlament bo potekal 11. in 12. junija 2026 v Ilirski Bistrici. Ciljno zasnovan interaktivni dogodek je praznik slovenskega podeželja in primer delovanja participativne demokracije. Ob že preverjenih oblikah organizacije tovrstnega dogodka (ključne govornice in govorniki, plenarno zasedanje, predstavitev inovativnih rešitev) bodo udeleženci aktivno sooblikovali rešitve, ki bodo prispevale k razvoju slovenskega podeželja. Na parlamentu bomo za posamezne izzive in potrebe podeželja oblikovali akcijski načrt s strokovnim povzetkom za odločevalce na področju razvoja podeželja.

V proces priprave na ta dogodek so torej aktivno vključene različne ciljne skupine – udeleženci na podeželju, prebivalci podeželja, oblikovalci politik in odločevalci ter raziskovalci.

Podrobnejše informacije s programom lahko spremljate na naši spletni strani: [www.drustvo-podezelje.si](http://www.drustvo-podezelje.si).

 Društvo za razvoj slovenskega podeželja





## HIT rešitve za hleve in izpuste

Uporabno za: dvorišča, poti, izpuste, hleve, dostopne poti.

**SUHA, ČISTA IN VARNA TLA V VSAKEM VREMENU!**

Pozabite na razmočeno zemljo, blato in luže. Naše drenažne plošče Top Clean II poskrbijo za takojšnjo odvodnjavanje in stabilno podlago – brez zahtevne priprave terena.

Enostavna namestitvev

**MINIMALNA PREDPRIJAVA TAL**



## HIT pohodna guma Top clean II

Velikost plošče: 114 × 81 cm  
Debelina: 4,5 cm

- **Vedno suha podlaga** – integrirani drenažni kanali učinkovito odvajajo vodo
- **Varnost in udobje** – nederseča elastična površina ščiti kopita in sklepe
- **Enostavno čiščenje** – gnoj in ostanke le enostavno pometete
- **Hitra in enostavna namestitvev** z minimalno predpripravo tal
- **Dolga življenjska doba** – trpežen material iz reciklirane plastike

**Manj blata. Manj dela. Več urejenosti.**

**18,95**  
€/kos + DDV



lažje čiščenje



enostavna namestitvev



kvaliteta

Skenirajte za naročilo!



Pokličite nas na  
**01 759 12 10**  
ali pišite na  
[info@termotom.si](mailto:info@termotom.si)

## Predavanje in seminar z Juanom Martinom Richterjem na Posestvu Podgrad

Združenje Demeter Slovenija vabi na dva izjemno aktualna dogodka, ki bosta potekala na Posestvu Podgrad pri Vranskem in sta namenjena vsem, ki jih zanima prihodnost kmetovanja in razvoj biodinamičnih pristopov.

### Predavanje: Kako bomo kmetovali v prihodnosti v luči sedanjih dogodkov?

**Četrtek, 7. maj 2026, ob 18.00**

Priznani predavatelj Juan Martin Richter bo predstavil izzive sodobnega časa, trende v kmetijstvu in pomen biodinamičnih rešitev, ki postajajo vse bolj ključne za trajnostno pridelavo hrane.

- **Prispevek:** 15 evrov (vključuje čaj in prigrizek)
- **Prijava je obvezna do 24. aprila 2026:**



- **Rok plačila:** 4. maj 2026 TRR: Združenje Demeter Slovenija, SI56 6100 0001 0390 890 (HDELSI22) Namen: Predavanje – Richter

### Celodnevni seminar: Prijaznejši sistem certificiranja za Demeter blagovno znamko za slovenski trg

**Petek, 8. maj 2026, 8.30–16.00**

Seminar bo ponudil poglobljen vpogled v postopke certificiranja, predstavitev prijaznejših pristopov za pridelovalce ter priložnost za vprašanja in izmenjavo izkušenj.

- **Predava:** Juan Martin Richter
- **Prispevek:** 70 evrov (vključena malica in kosilo)
- Za kmete je udeležba brezplačna.
- **Prijava je obvezna do 24. aprila 2026:**



- **Rok plačila:** 4. maj 2026 TRR: Združenje Demeter Slovenija, SI56 6100 0001 0390 890 (HDELSI22) Namen: Seminar – Richter

Oba dogodka sta odlična priložnost za pridobivanje novega znanja, izmenjavo izkušenj in krepitev biodinamične skupnosti.

**Prisrčno vabljeni, da se nam pridružite na Posestvu Podgrad!**

## Vabilo na 2. srečanje članov biodinamičnih društev Slovenije

Društvo za biodinamično gospodarjenje Ajda Štajerska vabi na **2. srečanje članov biodinamičnih društev Slovenije**, ki bo potekalo 9. maja 2026 ob 10. uri v Taboru 21 pri Vranskem.

Srečanje bo potekalo **v vsakem vremenu**, udeležba in topel obrok sta brezplačna za vse člane društev. Prosimo, da se **prijavite v svojih društvih**, zbrane prijave pa pošljete po epošti **najkasneje do 25. aprila 2026** na naslov: **ajda.stajerska@gmail.com**.

Dogodek bo priložnost za izmenjavo izkušenj, krepitev sodelovanja med biodinamičnimi društvi ter pogovor o aktualnih izzivih in priložnostih biodinamičnega kmetovanja v Sloveniji.

**2. srečanje članov biodinamičnih društev Slovenije**

9.5.2026 - prijave najkasneje do 25.4.

**Poudarki programa:**

- 10:00 pozdrav predstavnikov
- 10:15 predstavitev društva Ajda Štajerska
- 10:30 predavanje: Pomen biodinamike za sedanjost in prihodnost civilizacije
- 11:15 evritmija - vaje
- 12:00 kosilo in druženje ob naših stojnicah
- 13:30 predavanje: 7 čudežnih zelišč biodinamike
- 14:15 druženje
- 15:00 konec srečanja

## Steinerjev uvid in zgodovinsko poslanstvo biodinamike

*Iz pomladanskega enakonočja (21. 3.) v najdaljši dan v letu (21.6.) z najkrajšo nočjo ali ko se zemeljski izdih prevesi v zemeljski vdih, povezan s kmetovanjem*

Cilj in smisel Zemlje (planet) je človek, v tem času njegov – njemu samemu prepuščen – duševni in duhovni razvoj. Steinerjeve trditve se sprva pogosto zdijo kot fantastika; po pravilih, ki veljajo za svet nadčutnega, se odstirajo ustrezno našemu prizadevanju, da jih razumemo. Pravilo, da en korak na tej poti omogočajo trije koraki v morali človeka, ima pri tem svojo veljavo.

Živimo v času, ko se zdi ves dosedanjí kulturni dosežek človeštva v nevarnosti. V udobju dosežkov (na račun bodočnosti)

uspavani človek se na dogajanju prebuja, saj se razkrije, da je v vsej svoji odvisnosti in neznanju neposredno ogrožen.

Medicina kljub področjem svoje odličnosti izgublja zaupanje bolnika, globalni denarni tokovi odkrivajo ranljivost dosedanjih praks.

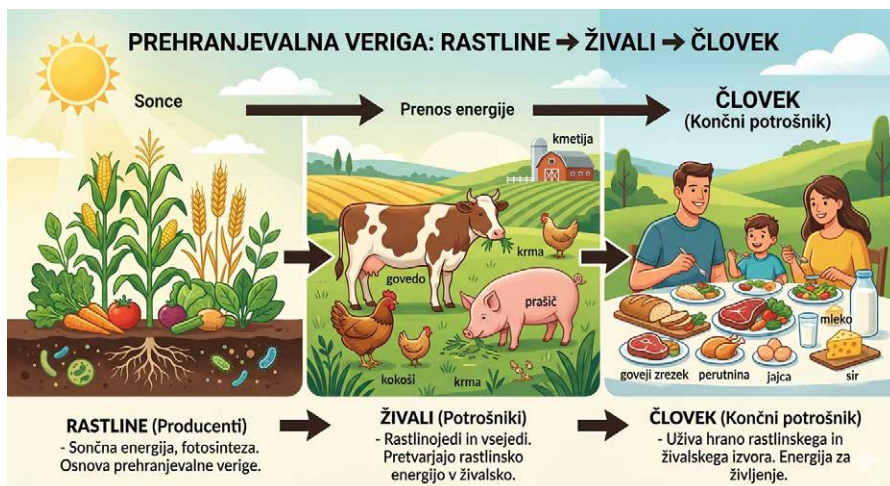
Področje oskrbe s hrano s koncentracijo semen v rokah koncernov, zavajanjem stroke v propagiranju kmetijstva, ki kmetu in narodu jemlje svobodo in zdravje, postavlja razmišljujočega člo-

veka pred vprašanje, ali ni beg v udobje mest in vsestransko odvisnost napačna odločitev.

Steinerjevo videnje bodočnosti sposobnega kmetijstva je staro 100 let (Kmetijski tečaj leta 1924) in se vse bolj kaže za edino pot iz vsesplošnega propada. Skušajmo mu slediti v sprejemanju kolektivne odgovornosti za kmetijstvo, zdravje zemlje (prsti), lastno zdravje in zdravje naših otrok.

### Biodinamika kot pot iz vsesplošnega propada

Oče biodinamike dr. Rudolf Steiner je neke rekel, da se človek brez upoštevanja kozmosa ne more duhovno razvijati. Še naši dedje, sploh pa predniki pred njimi, so bili z dogajanjem na nebu zelo povezani. Brez televizije, radia in telefonov so govorico neba razumeli, čutili so jo. Vedeli so, kakšno bo vreme, kdaj je pravi čas za posamezna delovna opravila. V času materializma, odkar človek z znanostjo vse bolj verjame v materijo in njeno vseomogočnost, z razvojem tehnike, inženirstva in medijev se je človek od nekdanje povezanosti z dogajanjem v kozmosu oddaljil. Čas je, da si ponovno približa ta znanja in jih začne uporabljati. Biodinamiki z uspehom dokazujemo, da je delo v skladu z ritmi in uporabo biodinamičnih preparatov zadosten vpliv na rastline, jih krepi in povečuje pridelke, s tem pa krepi prehranjevalno verigo rastline–živali–človek.



 Maja Klemen Cokan,  
KGZS – Zavod Celje

## Priložnost za kmetije: sejem Narava-zdravje 2026

Med 8. in 11. oktobrom 2026 bo na GR Ljubljana znova v ospredju štiridnevni festival zdravega, aktivnega in trajnostnega življenjskega sloga, sobivanja z živalmi in ustvarjalne igre za vse generacije. Predstavite svoje izdelke, storitve in rešitve obiskovalcem, ki iščejo kakovost, zanesljive informacije in navdih za boljše življenje. Letošnja izvedba pa bo povezala tudi razstavo eksotičnih živali BIOEXO ter dogodek za male in velike ljubitelje LEGO kock Planet kock.

Za ponudnike s podeželja je to več kot še ena odlična priložnost, da kakovostni domači izdelki stopijo iz lokalnega okolja in neposredno nagovorijo mlade družine in iskalce zdravih lokalnih ponudnikov. Prav zato je skupinski nastop pod okriljem Kmetijsko-gozdarske zbornice Slovenije tudi v tem letu dobrodošla za kmetije z dopolnilnimi dejavnostmi, ki želite okrepiti prepoznavnost in utrditi zaupanje v svojo ponudbo. Želja ostaja enaka kot doslej: v mesto pripeljati najboljše, kar nastaja na slovenskem podeželju.

Sejem bo tudi prihodnje leto temeljil na prepoznavnih vsebinskih sklopih, od zdravja in dobrega počutja do zdrave prehrane ter okolja in stika z naravo, zato je naravni prostor za predstavitev lokalnih živil, naravnih izdelkov in drugih kakovostnih rešitev s podeželja. Rok za prijavo razstavljalcev je 26. avgust 2026.

 SEJEM NARAVA-ZDRAVJE



## Mednarodno leto kmetič

*Kmetica je srce kmetije, a tudi srce potrebuje nego*

Ob vstopu v obdobje, ki ga svetovna javnost posveča mednarodnemu letu kmetič, se pogosto ustavimo ob številkah, hektarjih in pridelkih. A kot vodja psihosocialne podpore na Kmetijsko-gozdarski zbornici Slovenije vsak dan vidim tisto, česar statistika ne zazna: nevidne vezi, ki držijo naše kmetije skupaj. Največkrat so to ženske roke, ki skrbijo za dom, otroke in starejše, hkrati pa trdo delajo na kmetiji.

### Kmetija je živ organizem

Vsi, ki živite in delate na podeželju, veste, da kmetija niso le delo, stroji in subvencije. Je preplet dela in družine, pri čemer ni gumba za izklop. Ko se ugasne traktor, se delo ne konča, težave iz hleva se pogosto preselijo v kuhinjo, nerešeni konflikti pa za mizo. Ženska na kmetiji je tista, ki v tem kolesju pogosto igra vlogo »amortizerja«. Ona je tista, ki miri spore med generacijami, skrbi za administracijo in hkrati ohranja toplino doma.

Slovenija je specifična po tem, da pod isto streho pogosto bivajo tri generacije. To je lahko neizmerno bogastvo, a hkrati vir velikih stisk, zlasti, ko pride do vprašanj nasledstva ali ko snaha vstopi v že vzpostavljen družinski sistem. Iskanje ravnovesja med tradicijo in novimi idejami zahteva veliko mero spoštljive komunikacije in zaupanja.

### Razbremenilni pogovor

V našem okolju še vedno velja prepričanje, da mora biti kmet trden kot skala in da kmetica ne sme pokazati utrujenosti. A resnica je drugačna. Kmetovanje je eden najbolj stresnih poklicev, saj ste odvisni od dejavnikov, na katere nimate vpliva: od vremena do nihanja cen na trgu. Če k temu prištejemo še izoliranost in pomanjkanje prostega časa, je lahko breme za enega samega človeka pretežko.

Priznati si ranljivost ni znak šibkosti, temveč je znak zrelosti. Na KGZS smo vzpostavili sistem psihosocialne podpore prav zato, da v teh trenutkih niste sami. Ko se soočate z izgorelostjo, občutki osamljenosti ali stisko ob predaji kmetije, je pogovor s strokovnjakom prvi korak k rešitvi. Brez zdravega gospodarja in gospodinje nobena kmetija dolgoročno ne more uspevati.


### Duševno zdravje kot naložba v prihodnost

Mednarodno leto kmetič nas opominja, da moramo opolnočiti ženske na podeželju. To pomeni tudi, da si ženske upajo reči »ne« in si vzeti čas zase. Odnosi so ključ do uspeha, če so ti urejeni, bodo tudi delovni rezultati boljši. Naša psihosocialna pomoč je brezplačna in dostopna vsem članom kmetijskih gospodarstev. Ni pomembno, ali se pogovorimo po telefonu, preko aplikacije zoom ali se srečamo osebno; pomembno je, da začnemo razbijati tabuje o duševnem zdravju.



Drage kmetice in kmetje, ob vsem delu, ki vas čaka v tem letu, ne pozabite nase. Servisirajte svoje stroje, a ne pozabite »servisirati« tudi svojih odnosov in svojega notranjega miru. Kmetija bo močna le toliko, kolikor bo močan njen najdragočnejši člen – človek.

V mednarodnem letu kmetič vam želim predvsem pogum za pogovor in ponos na vse, kar ste. Tu smo za vas.

 **Lucija Pinterič, vodja psihosocialne podpore za kmete na KGZS**

## Skrb zase na kmetiji

- Dobri odnosi so nam v oporo v vsakodnevni težkih trenutkih.
- Odnosi so v veliki meri odvisni od načina komunikacije.
- Če znam poskrbeti zase, sem lahko drugim v oporo.

### Na voljo smo vam, ko pride do:

- težkih vsakodnevni situacij,
- težav v partnerskih, družinskih odnosih, komunikacij,
- izgube bližnje osebe,
- osebnih stisk, konfliktov,
- osamljenosti, odtujenosti,
- nasilja,
- odvisnosti,
- stisk ob razvezi,
- nespečnosti in stanj, povezanih s stresom,
- drugih situacij, pri katerih rabite podporo.



### **BREZPLAČNO**

*Psihosocialna podpora za kmete*

 [lucija.pinteric@kgzs.si](mailto:lucija.pinteric@kgzs.si)  
 070 444 202

Projekti so podprt s sredstvi Evropske unije in se izvajajo v okviru Strategijske politike skupne kmetijske politike 2023-2027 za Slovenijo.



REPUBLIKA SLOVENIJA  
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO,  
GOZDARSTVO IN PREHRANO

## Nagradna uganka



Začetnice besed dajo geslo. Geslo pošljite do 10. maja na naslov: Kmetijsko-gozdarska zbornica Slovenije, uredništvo Zelene dežele, Gospodinjska 6, 1000 Ljubljana, s pripisom NAGRADNA UGANKA.

Odgovor lahko pošljete tudi po elektronski pošti na naslov [zelena.dezela@kgzs.si](mailto:zelena.dezela@kgzs.si).

Med pravnimi odgovori bomo izžrebali pet nagrajencev, ki bodo prejeli praktične nagrade. Geslo prejšnje uganke je bilo **VOLITVE BODO**.

Od prispelih odgovorov smo izžrebali pet nagrajencev: Darja Hrastar, Novo mesto; Mojca Maze, Skorno; Ana Ličen, Čerknica; Janez Kepec, Dob; Veronika Adamič, Ortnek. Čestitamo!

Gorivo za letala	█								
Vesoljsko plovilo	█								
Prvi letalec	█								
Stroj ali naprava, ki je zmožna leteti po zraku	█								
Mešanica agregatov, veziva in polnil, ki se uporablja za gradnjo cest	█								
Črno zlato	█								
Po velikosti četrta proizvajalka nafte v Južni Ameriki	█								
Fosilizirana smola izumrlih iglavcev	█								
Letalski propeler z najmanj dvema krakoma	█								
Največja evropska proizvajalka nafte	█								
Ime ameriškega astronavta, ki je prvi obletel zemljo (Glenn)	█								
Najčistejša vrsta premoga z 92-98 % ogljika	█								



# Nagradna križanka

								AVTOR: MARJAN GRABNER	KDOR NESPA-METNO GOVORI	AZIJSKA RASTLINA Z MOČNIMI VLAKNI	POKOJNA HRVAŠKA IGRALKA NINA ?-SVRTAN	ZNAK ZA TELUR	IZDAJA	NAŠ PISATELJ (ANTON)
								OMEJEN, NEUMEN ČLOVEK						
								AMERIŠKO OBMEJNO MESTO Z MEHIKO						
								ŠTAJERSKA BABICA				RIMSKA ŠTIRICA PREMÁZ PROTI VLÁGI		
								TRMAŠTA ŽENSKA HRV. MESTO SZ. OD ZADRA						
											KOČIJAŽEVA PALIČA ELEKTRO-MAGNETNO STIKALO			
	LEČJE, KI DA SLIKO PREDMETA BREZ NAPAK	VRATOVINA	SILA, KI PRITISKA K TLOM	OSKAR DAVIČO	NAŠ PEVEC (DOMEN)	VPREŽNI DROG PRI VOZU	PISANJE AMERIŠKI IGRALEC (JARED)							
KOLONA JEKLENIH KONJČKOV											GORLJIV PLIN V NAFTAI PREG-NANSTVO			
NAPLAČILO								DEL OBRAZA NAD OČMI 3. JUDOV-SKI KRALJ				BOLJŠA POLOVICA ROBERTA GOLOBA	POKOJNA ŠALJIVKA PUTRIH	
KRATKO-NOGA IZJAVA				NOVA ? DOBRO POMETA RUS. ZELJ-NATA JUHA				PREDNIKI IRCEV IN VALIŽANOV OPONA-SALEC						
EKSPERT NA AMBASADI						ANG. ROCK SKUPINA TLA V SREDNJEM SPOLU					BUKVIN PLOD	IVAN ČARGO	JAVOR PO LATINSKO	
ZNAK ZA NIKELJ			IGRALEC VESELKO MLAJŠI ČOLN DEBLAK				PRIMORSKA PLETENKA ŠVED. IME MESTA TURKU							
NAJDALJŠE SVETOVNO GORSTVO, KORDI-LJERE					ZNAN JE RIBČEV ? NAJMANJŠA ENOTA FILMA			OSREDNJA ULICA V ZAGREBU AM. IGRAL-KA (TEA)						MEDITA-TIVNI POLOŽAJ PRI JOGI
AZIJSKA DIVJA KOZA				TRDA KO-VINA (Co) VISEČA ŽIVALSKA USTNICA						MANJŠA ZELENA ŽABA	MUTAV			
	DRUŽABNA KRONISTKA ŠIRCA ROŠ	PISATELJICA PEROCI TRAVNATA RUŠA				SVETOVNO MORJE VELIKA TROPSKA PAPIGA						SRBSKA IGRALKA (EVA) GOTOVINA V ŽARGONU		
ODVAJANJE							PREČNA NIT V TKANINI						ZNAK ZA BARIJ	EGIPČANSKI SONČNI BOG
LOVEC NA KOŽU-HARJA							ENOLIČEN, MONOTON							
GLAVNO MESTO TURČIJE							PROGA ZA VLAK ALI TRAMVAJ				MALO VREDNI PREDMETI			

**POMOČ:** ABO - švedsko ime finske luke Turku, **APLANAT** - optična leča, zasnovana za odpravo sferne aberacije in kome, **LAREDO** - ameriško obmejno mesto v Teksasu z Mehiko

Geslo križanke pošljite do 15. maja na naslov Kmetijsko-gozdarska zbornica Slovenije, uredništvo Zelene dežele, Gospodinjska 6, 1000 Ljubljana, s pripisom NAGRADNA KRIŽANKA. Odgovor lahko pošljete tudi po elektronski pošti na naslov [zelena.dezela@kgzs.si](mailto:zelena.dezela@kgzs.si), seveda s pripisom NAGRADNA KRIŽANKA in vašimi podatki. Med pravilnimi odgovori bomo izžrebali pet nagrajencev, ki bodo prejeli praktične nagrade. Med prispelimi odgovori (pravilna rešitev je bila BREZ KMETA NI HRANE) bodo praktično nagrado prejeli: Janko Barle, Mengeš; Marija Gorjup, Tolmin; Marija Mujić, Beltinci; Drago Plainšek, Podlehnik; Bojan Stopar, Laško. Čestitamo!

# S kmetije za Vas



## KAKO IN DO KDAJ SE LAHKO PRIJAVITE?

Prijavite se lahko  
**do 30. aprila 2026**  
po e-pošti **kgzs@kgzs.si**  
ali pisno na **KGZS,**  
**Gospodinjska ulica 6,**  
**1000 Ljubljana**  
s pripisom  
**»S KMETIJE ZA VAS«.**

V prijavi navedite ime, priimek  
in točen naslov nosilca kmetije,  
številko prenosnega telefona  
in e-poštni naslov ter priložite  
opis kmetije in ponudbe po prej  
omenjenih vprašanjih.

Kmetije, ki ponujajo nekaj posebnega in znajo  
privabiti kupce oziroma goste, vabimo k sodelovanju  
v akciji S kmetije za Vas. Prijavijo se lahko kmetije,  
ki svoje pridelke, izdelke ali storitve že ponujajo na  
trgu. Kmetije, ki so v zadnjih petih letih v akciji že  
sodelovale, do prijave niso upravičene.

V prijavi navedite osnovne podatke o kmetiji in njeni  
velikosti, opišite vašo ponudbo ter katere trženjske  
in prodajne kanale uporabljate. Navedite glavne  
prelomnice v dozdajšnjem razvoju kmetije. Na kratko  
napišite še, kaj novega načrtujete pri ponudbi  
in trženju. Pisne prijave pošljite po elektronski  
ali navadni pošti.

## KAJ IN KAKO OCENJUJEMO?

Izbor obiska prijavljenih kmetij opravi komisija, ki jo  
sestavljajo predstavniki organizatorjev. Komisija bo  
ocenjevala izvirnost, domiselnost, učinkovitost promocije  
in prodaje ter celostno podobo kmetije. Komisija si bo  
vašo kmetijo ogledala junija po predhodni najavi.

## KJE BODO RAZGLAŠENI ZMAGOVALCI?

Ocenjene kmetije bomo avgusta predstavili na sejmu  
Agra v Gornji Radgoni. **Zmagovalna kmetija prejme  
priznanje zlata sončnica, denarno nagrado v  
vrednosti 600 evrov in brezplačen oglas v Zeleni  
deželi, v vrednosti 700 evrov.** Vse ocenjene kmetije  
prejmejo priznanje za sodelovanje in letni dostop do  
**www.finance.si.**

Kmetije bodo predstavljene tudi v tedniku Kmečki glas  
in na spletnem portalu **www.kmeckiglas.com**, na  
portal **agrobiznis.finance.si**, v glasilu KGZS Zelena  
dežela ter na spletni strani kgzs.si. Vsaka kmetija bo  
predstavljena tudi v krajšem videoposnetku, ki ga bo  
izdelal Kmečki glas.

37. FESTIVAL  
**DOBROTE**  
SLOVENSКИH KMETIJ

**22.–24. 5. 2026**  
Minoritski samostan Ptuj



*Ptuj, mesto tisočernih okusov!*  
Prizorišče enega najstarejših festivalov domače hrane.

[www.dobroteslovenskihkmetij.si](http://www.dobroteslovenskihkmetij.si)

